

HRISTOS A ÎNVIAT! **Cele mai frumoase și mai avântate cuvinte către tineri Părintele Calciu le-a rostit sub semnul Învierii lui Hristos. La prima Înviere de după strămutarea sa la cele veșnice, am găsit de cuviință să-i cinstim memoria mereu vie, închinându-i numărul pascal din acest an al revistei *Puncte cardinale*. ADEVĂRAT A ÎNVIAT!**

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL XVII
NR. 4/196
Aprilie 2007
16 PAG. – 3 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINĂ

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, GRECIA, FRANȚA, ELVEȚIA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

DE LA ÎNVIERE LA ÎNĂLȚARE

Părintele Gheorghe Calciu

Petrecerea pe pământ a Mântuitorului, după ce a înviat din morți, ne este succint povestită de cei 4 evangheliști și, parțial, de *Faptele Apostolilor* și de unele dintre *Epistole*. În prima parte a acestei petreceri, acțiunea Domnului a fost de a-i convinge pe Apostoli de realitatea Învierii Lui, de a le insufla curajul propovăduirii, spre a înfrunta persecuțiile și martirajele, de a le lărgi mintea înțelegerii duhovnicești, pentru a putea pătrunde tainele pe care, în această perioadă de 40 de zile, li le-a descoperit (*Lc* 24, 45), cu porunca neclintită de a merge în lume spre a propovădui tuturor neamurilor adevărul credinței și a le boteza în numele Sfintei Treimi.

Prima arătare a fost către femeile mironosițe, ca răsplată pentru devotamentul lor fără margini față de Domnul, în timpul vieții și după moartea Sa. Acele femei au devenit mesagerii Învierii Sale în fața Apostolilor, care se simțeau amenințați de iudei și stăteau ascunși, cu ușile încuiate (*Mt* 28; *Mc* 16; *Lc* 24). S-a arătat separat (*In* 20, 11-18) și Mariei Magdalena, din care scosese 7 draci, dar într-un chip în care să nu-L recunoască decât după ce a chemat-o pe nume. Toate acestea s-au petrecut în ziua Învierii. Tot în aceeași zi S-a arătat pentru prima oară și ucenicilor Săi închiși în casă, intrând la ei prin ușile încuiate, ceea ce înseamnă că trupul Lui era spiritualizat, luase caractere dumnezeiești și putea pătrunde oriunde și prin orice fel de materie. În fața neîncrederii ucenicilor, spre a-i convinge că nu-i un strigoi, Iisus a mâncat pește și un fagure de miere, ceea ce ne dovedește că trupul Său spiritualizat avea și caracterele lumești, El înviind cu adevăratul Său trup, însă transfigurat.

Iisus S-a mai arătat la doi ucenici pe țarină (*Mc* 16, 12-13) și lui Luca și Cleopa, în drum spre Emaus (*Lc* 24, 13-33). Și această arătare a fost foarte misterioasă, ochii celor doi ucenici fiind ținuți să nu-L cunoască. Numai când L-au invitat să poposească în casa prietenului din Emaus și li s-a servit cina, Iisus S-a făcut cunoscut lor prin frângerea pâinii. De ce oare Iisus Se va fi arătat tocmai acestor doi ucenici ai Apostolilor și de ce va fi făcut tocmai din ei mesageri ai Învierii Sale? Poate că cei doi fugiseră spre Emaus de teama iudeilor, iar El a vrut să-i întărească și să-i convingă de învierea Sa din morți.

În duminica următoare, Iisus Se arată din nou ucenicilor Săi (*In* 20, 24-29), care tot mai tremurau de frică, încuiați în casă. Fără îndoială că această a doua arătare a avut loc din două motive: întâi, ca să-l convingă pe Toma, care nu credea ce-i spuneau ceilalți Apostoli despre venirea lui Iisus în odaie, cu o săptămână înainte, și care afirmase că, de nu va pipăi rănile Domnului, nu va crede; apoi, pentru a întări porunca propovăduirii dată tuturor Apostolilor, toți fiind de față, inclusiv Toma, și pentru a le insufla curajul acestei propovăduiri, căci, după această a doua arătare, ei au părăsit ascunzătoarea și au ieșit în Ierusalim, răspândind vestea Învierii. El li S-a mai arătat și pe un munte din Galileea, cum le făgăduise încă în viață fiind (*Mt* 28, 16-20).

O altă arătare plină de mister și de semnificații este cea de la Marea Tiberiadei, când are loc și cel de-al doilea pescuit minunat (*In* 21, 1-22). 7 ucenici pescuiesc pe mare, zadarnic, toată noaptea. În zori li Se arată Iisus pe țărm și îi îndeamnă să arunce mreaja în partea dreaptă a corabiei, ceea ce aceștia și fac, scoțând-o plină cu pești. Ioan Îl recunoaște pe Iisus și îi spune lui Petru că este Domnul. Acesta, cu impetuozitatea lui, se aruncă în valuri, înotând până la țărm… Când ceilalți ucenici au ajuns și ei, au găsit focul aprins. O atmosferă mistică plutea peste toți; mâncau în tăcere și nimeni nu îndrăznea să-L întrebe: "Tu cine ești?", căci fiecare simțea că era Domnul. Inimile nu li s-au oprit din bătaie decât atunci când Iisus l-a întrebat pe Petru de 3 ori: "Petre, Mă iubești tu pe Mine mai mult decât aceștia?". Petru se lepădase de 3 ori de Iisus și de 3 ori trebuia să mărturisească, în fața tuturor, că-L iubea mai mult decât ceilalți, pentru a putea fi reintegrat în ceata Apostolilor, dându-ne și nouă un exemplu istoric și real că, prin pocăință, suntem reintegrați în Biserică și-n Hristos.

Dar Mântuitorul nu S-a arătat doar celor pe care Evangheliile îi menționează mai explicit. În *I Corinteni* (15, 3-8) găsim menționarea că Hristos "S-a arătat lui Chefa [vezi și *Lc* 24, 34], apoi celor doisprezece; în urmă, S-a arătat deodată la peste cinci sute de frați, dintre care cei mai mulți trăiesc până astăzi [epistola a fost scrisă în anul 59], iar unii au adormit. După aceea, S-a arătat lui Iacov, apoi tuturor Apostolilor, iar în urma tuturor, ca unuia ce sunt nenăscut la vreme, mi S-a arătat și mie". Adică într-un mod cu totul special, după Înălțare, pe drumul Damascului (v. *FA* 9 și 22), căci Saul încă nu devenise Pavel, încă nu se născuse spiritual întru credința cea adevărată, ci îi persecuta pe creștini.

Sf. Luca, scriind *Faptele Apostolilor*, menționează în câteva versete activitatea lui Iisus între Înviere și Înălțare: "Cuvântul cel dintâi l-am făcut, o, Teofile, despre toate cele ce a început Iisus a face și a învăța, până în ziua în care S-a înălțat la cer, poruncind prin Duhul Sfânt Apostolilor pe care i-a ales, cărora S-a și înfățișat pe Sine viu după patima Sa, prin multe semne doveditoare, arătându-li-se timp de patruzeci de zile și vorbind despre Împărăția lui Dumnezeu" (1, 1-3). Prin "cuvântul cel dintâi", el înțelege *Evanghelia* sa, *Faptele* reprezentând "cuvântul al doilea", despre cele ulterioare Înălțării. Deși relatările despre învățătura Domnului din aceste 40 de zile sunt foarte puține, este evident că ea s-a referit la niște lucruri tainice legate de Împărăția lui Dumnezeu, încât Iisus a trebuit să lărgească înțelegerea minții Apostolilor ca ei să priceapă ce le spunea, înțelegere ce a fost încă și mai lărgită prin pogorârea Sfântului Duh la Cincizecime.

Înălțarea este descrisă foarte concis, deși, spre deosebire de Înviere, s-a petrecut în fața unei asistențe destul de numeroase. Matei și Ioan nu vorbesc despre Înălțare, Marcu îi rezervă un singur verset (19, 16) și doar Luca este mai explicit, atât spre sfârșitul *Evangheliei* sale (24, 50-52), cât și, mai pe larg, în *Fapte* (1, 1-11), relatându-ne nu doar cum s-a petrecut dumnezeiescul eveniment, dar și ultima discuție a lui Iisus cu ucenicii Săi, în chiar clipa Înălțării. Aceștia, înțelegând că sosise ceasul despărțirii, căutau să afle de la Iisus vremea sfârșitului, adică a așezării Împărăției. Iisus le răspunde însă: "Nu este al vostru a ști anii sau vremurile…" (*FA* 1, 7). Asigurându-i încă o dată de iminența pogorârii Sfântului Duh asupra lor, Iisus Se înalță la cer pe un nor, nu într-ascuns, cum se întâmplase cu Enoh și Ilie, ci în văzul tuturor. Doi îngeri îmbrăcați în haine albe au confirmat că Iisus se va întoarce cu slavă: "Bărbați galileeni, de ce stați privind la cer? Acest Iisus, Care S-a înălțat la cer de la voi, astfel va și veni…" (1, 11).

Petrecerea lui Iisus pe pământ după Înviere a avut o parte vădită și una ascunsă. Ambele se referau la mântuirea noastră, dar numai ce a fost descoperit de Scripturi este strict necesar acesteia; cele ascunse, descoperite doar ucenicilor, erau menite să-i întărească pe cei ce urmau să-și asume răspunderea propovăduirii și durerile muceniciei, precum și convingerii profunde a acestora, pentru ca, la rândul lor, să-i convingă pe alții. Peste milenii, acest duh al credinței nestrămutate ajunge și la noi, nealterat în esența lui, dacă sufletul nostru nu se lasă pradă rătăcirilor vremii de acum.

77 marcel petrişor

Verde ca de cînd îl ştim, cu pipa în colţul gurii şi cu brîncile pătate de cerneală ("urmele muncii intelectuale"), mereu mai scump la vedere de cînd tot integrează, cu ţuţiană echipolenţă, Ocişorul în Europa şi Europa în Ocişor, camaradul de Crez şi colegul de Redacţie Marcel Petrişor se pomeneşte luna aceasta făcînd 77 de ani. "Berbec, fireşte!", cum exclama maian, aflîndu-i data naşterii dintr-un hebdomadar literar, o distinsă doamnă (căci doamnele au uneori alte măsuri, mai "zodiacale"...). Prietenii mai tineri de la *Rost* au şi pus din vreme, mai în taină, mai în serios, de un număr omagial al revistei, cum sînteam cu toţii că se cuvine. Şi a ieşit o minunăţie, cum iarăşi se cuvenea. Am cerşit şi noi de la masa lor mai bogată, iar acum împărţim pe la tot cititorul, căci – vorba lui Marcel de pe-acasă – "nu e mult să nu se gate, nici puţin să nu se-ajungă"...

Profesorul şi scriitorul **Marcel Petrişor** s-a născut pe 13 aprilie 1930 la Ocişor (în inima Ardealului, între Ţebea şi Hălmagiu), din părinţi învăţători (Aurel şi Melania) şi bunici şi străbunici preoţi. Proza sa de mai tîrziu va ambiţiona să reconstruiască estetic această lume a copilăriei, devenită icoană a paradisului pierdut. De la *Serile-n sat la Ocişor* (volumaşul de povestiri – pline de pitoresc, dar şi de fior metafizic – cu care a debutat editorial în 1971), trecînd prin *Temeri* (1985), *Căruţa cu scînduri* (1990) sau *Cei din Aciua* (2004), pînă la *Strigoii Ocişorului* (2005), s-a articulat un univers romanesc complex, populat cu personaje adeseori fascinante şi impregnat de mitologia populară a locurilor, în genuină osmoză cu viaţa de toate zilele.

După studiile liceale de la Brad şi Deva, în 1952, pe cînd era student la Filosofie, este arestat pentru prima oară (îi împrumutase cartela sa de masă regretatului critic literar Ovidiu Cotruş – nepotul vestitului poet –, pe care noul regim îl socotea "duşmanul poporului"). Smuls peste noapte din Clujul visurilor juvenile, este tîrît prin Rahova, Jilava, Malmaison, Uranus, din nou Jilava, apoi Baia Sprie, Dej, Gherla, Aiud. Între noiembrie 1955 şi noiembrie 1956 are parte doar de un an de libertate chinuită, după care este rearestat sub acuzaţia de a fi participat la un "complot studenţesc", pe fondul tulburărilor din Ungaria. Încadrat într-un lot de potenţiali condamnaţi la moarte, a stat sub teroarea sentinţei mereu amînate pînă în august 1957. Va fi eliberat abia în 1964, după un nou tur al groazei pe la Interne-Malmaison-Uranus-Jilava-Aiud (amănunte ale biografiei sale de deţinut politic se află împrăştiate în volumele de memorii, unde autorul "se ascunde" – doar pînă la ediţia a doua, sperăm – sub numele personajului Mircea Petre).

După ieşirea definitivă din închisoare, va urma Literele (specializarea franceză-spaniolă) la Bucureşti, de unde nu se mai dă dus. Devenit din 1970 profesor de liceu (iniţial la "Iulia Hasdeu", unde a ţinut ani de-a rîndul şi un minunat cenaclu literar, apoi la "Spiru Haret", de unde s-a şi pensionat), după ce renunţase la un post de universitar la Iaşi (ce i se cuvenea prin repartiţie, conform mediei de absolvire), se rostuieşte în Bucureşti şi, după un prim mariaj eşuat, în 1973 se cunună cu Dana-Ilinca Konya, descendentă din ilustra familie a Negruzzeştilor.

Beneficiind într-o oarecare măsură de perioada de "liberalizare" de la răscrucea deceniilor 7 şi 8, îşi începe bogata activitate publicistică (devenind, după cîţiva ani, şi membru al Uniunii Scriitorilor). Îi apar volume de proză literară (pe lîngă cele deja menţionate, romanele *Măreasa* şi, mai ales, *Crişan* – carte în care drama personajului istoric respectiv este doar un pretext de a zugrăvi drama generică a deţinutului şi condamnatului la moarte, încă din 1977), impresii de călătorie (*Călătorie spre Soare-Răsare*; spre "Soare-Apune" nu va putea călători decît după 1989 – *cf.* mai recentul volum *Drumuri întortocheate. Jurnal de călătorie în Europa, Asia şi America de Nord*), studii şi eseuri filosofico-literare (*Curente estetice contemporane*, *Grünewald*, *La Rochefoucauld. Aventura orgoliului*, *Vitralii*, *Gogol sau Paradoxurile literaturii moderne* ş. a.), iar în urmă şi memoriile din închisorile Jilava şi Aiud (o trilogie mărturisitoare ce-şi aşteaptă iminenta ediţie franceză, în traducere selectivă, la editura pariziană Plon): *Fortul 13. Convorbiri din detenţie* (1991), *Secretul Fortului 13. Reeducări şi execuţii*, (1995; pe pagina de titlu figurează 1994), *La capăt de drum* (1997). Se adaugă un mare număr de traduceri (adeseori însoţite de prefeţe sau postfeţe substanţiale), mai ales din autori francezi sau gruzini.

După 1989, este membru al A.F.D.P.R. (mergînd mai tîrziu, din motive de rectitudine şi onoare, cu ramura ostilă ambiţiosului, dar controversatului Constantin Ticu Dumitrescu), vice-preşedinte al defunctei formaţiuni de dreapta numite U.D.C. (şi, pentru scurtă vreme, parlamentar), iar din 1991 redactor al *Punctelor cardinale*. Mai de curând, a primit să fie şi preşedinte de onoare al Senatului Asociaţiei "Rost" (pe care a susţinut-o încă de la înfiinţarea revistei, alături de marele său prieten de o viaţă, regretatul părinte Gheorghe Calciu-Dumitreasa).

Îi urăm cu toţii, într-un glas şi într-un duh: **LA MULŢI ANI !**

VOLUME PUBLICATE DE MARCEL PETRIŞOR*

- *Serile-n sat la Ocişor* [povestiri], Ed. Albatros, Bucureşti, 1971.
- *Curente estetice contemporane*, Ed. Univers, Bucureşti, 1972.
- *Grünewald* [album], Ed. Meridiane, Bucureşti, 1972 (ed. a II-a: 1985).
- *La Rochefoucauld. Aventura orgoliului*, Ed. Albatros, Bucureşti, 1973.
- *Măreasa* [roman], Ed. Albatros, Bucureşti, 1975.
- *Călătorie spre Soare-Răsare*, Ed. Cartea Românească, Bucureşti, 1976.
- *Crişan* [roman], Ed. Albatros, Bucureşti, 1977.
- *Vitralii* [eseuri], Ed. Eminescu, Bucureşti, 1978.
- *Temeri* [roman], Ed. Eminescu, Bucureşti, 1985.
- *Căruţa cu scînduri* [roman], Ed. Eminescu, Bucureşti, 1990.
- *Fortul 13. Convorbiri din detenţie*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1991.
- *Secretul Fortului 13. Reeducări şi execuţii*, Ed. Timpul, Iaşi, 1995.
- *N. V. Gogol şi paradoxurile literaturii moderne*, Institutul European, Iaşi, 1996.
- *La capăt de drum*, Institutul European, Iaşi, 1997.
- *Drumuri întortocheate. Jurnal de călătorie în Asia, Europa şi America de Nord*, Ed. Junimea, Iaşi, 2001.
- *Cei din Aciua* [roman], Ed. Vremea XXI, Bucureşti, 2004.
- *Strigoii Ocişorului. Povestiri*, Ed. Vremea XXI, Bucureşti, 2005.

* Această listă bibliografică nu include traducerile, prefeţele sau contribuţiile la volume colective.

CELE DOUĂ ROMÂNII (III)

Gabriel CONSTANTINESCU

Cine vrea să afle de ce evenimentele din decembrie '89 de la noi nu au fost urmate de spulberarea României comuniste și repunerea în drepturile ei firești a adevăratei Românii, să se aplece cu atenție asupra confesiunilor lui Silviu Brucan (*spiritus rector* ce a ghidat din umbră sensul și evoluția principalelor etape ale acestor evenimente), publicate în 1998 cu titlul *De la capitalism la socialism și viceversa*, din cuprinsul cărora pasajul citat mai jos este revelator:

„Ion Iliescu a fost considerat de noi, adversari ai lui Ceaușescu, ca omul cel mai indicat pentru a-l înlocui pe acesta la conducerea partidului comunist. Inteligent și cultivat, având o viziune modernă asupra societății contemporane, deschis la toate noutățile generate de revoluția științifico-tehnică, el îmi apărea ca un om echilibrat pentru o poziție de putere. Eram perfect conștient de limitele sale, care-l determinaseră să acționeze politic numai în cadrul sistemului, respectând cu strictețe regulile de partid. Chiar și opoziția sa față de politica lui Ceaușescu o susținuse mereu doar în cadrul organizat – cum spuneam noi – al partidului, niciodată în afara lui. Și bineînțeles că din acest punct de vedere concepția mea era diferită, deoarece în ultimii ani activasem în afara regulilor partidului, care erau astfel stabilite, încât nimeni să nu poată afecta cu nimic Puterea, nici conducerea lui Ceaușescu.

Revoluția din decembrie dobândise însă un caracter anticomunist, deoarece oamenii îl identificau pe Ceaușescu cu partidul comunist, tocmai pentru că în partid nu se produsese nici o mișcare suficient de puternică de contestare a politicii și poziției sale. Pentru noi, toți cei cu trecut comunist, care fuseserăm educați și modelați mental de către partid, se punea problema unei adaptări rapide la noua situație. Era vorba de o adaptare foarte dificilă și dureroasă, în special pentru aceia care, ca și Iliescu, fuseseră activiști de partid, deci supuși zilnic ritualurilor mașinăriei politice. Timp de treizeci de ani, el a fost prelucrat de această mașinărie și modelat corespunzător. De aceea, *simțea o atracție aproape irezistibilă pentru foștii săi tovarăși de partid* [subl. n.], și prima lui opțiune pentru prim-ministru a fost Ilie Verdeț, fost prim-ministru al lui Ceaușescu în anii '70, care, la 22 decembrie, manevra foarte agresiv în acest scop clădirea Comitetului Central. Dându-mi seama de pericolul unei asemenea opțiuni, i-am spus propunerea numirii lui Petre Roman...".

Este într-adevăr remarcabil cum în atât de puține cuvinte eminența cenușie a loviturii de stat a reușit să sintetizeze esența procesului prin care s-a asigurat nu numai supraviețuirea Partidului Comunist în România, ci și menținerea lui la guvernare într-un moment istoric când pe plan european se desfășurau cu succes insurecții populare („Revoluții contra Revoluției", cum le denumește Jean-François Revel din *Revirimentul democrației*), care au pus capăt regimurilor comuniste în Ungaria, Cehoslovacia și Polonia. Conjurații care l-au răsturnat pe Ceaușescu – și apoi l-au trimis rapid în fața plutonului de execuție – nu au avut însă nici o clipă intenția să pună capăt regimului comunist, considerându-l nelegitim și criminal. Ei au urmat cu fidelitate recomandarea expresă, pe care „marele frate" de la Kremlin – Gorbaciov – le-a transmis-o prin Silviu Brucan, cu prilejul vizitei acestuia la Moscova, la sfârșitul lui 1988, recomandare pe care acesta o relatează astfel: „A declarat de la început că este de acord cu acțiunea de răsturnare a lui Ceaușescu, cu condiția ca aceasta să fie concepută și înfăptuită în așa fel încât să ducă la menținerea partidului comunist ca forță politică conducătoare în România".

De asemenea remarcabil este portretul politic pe care autorul *Returului de la socialism la capitalism* i-l face lui Ion Iliescu, pe care „noi", de fapt „el", Silviu Brucan, l-a considerat „omul cel mai indicat pentru a-l înlocui pe Ceaușescu la conducerea partidului", deși „eram conștient de limitele sale, care-l determinaseră să acționeze politic numai în cadrul sistemului, respectând cu strictețe regulile de partid". Și, subliniind cazul de iremediabilă scleroză marxistă de care suferă acest sinistru personaj, care de 17 ani luptă, cu înverșunare, să mențină în viață România comunistă, împilând și împiedicând prin cele mai odioase metode și tehnici preluate din arsenalul bolșevismului sovietic România adevărată să se afirme, Silviu Brucan completează, fără menajamente, portretul politic, dar și moral, al lui Ion Iliescu, scriind: „Aș spune că între noi doi a apărut schisma și chiar conflictul când am fost confruntați cu necesitatea rupturii față de vechile structuri comuniste, față de habitudinile și mentalitatea generate de acestea. Pentru mine, ruptura a fost mai ușoară, deoarece (1) n-am fost niciodată activist de partid; (2) am avut norocul să petrec șapte ani din perioada formativă în America, cu efecte profunde de ordin mental și chiar politic; (3) nu m-a ispitit niciodată «setea de putere» și nici când am deținut funcții de conducere nu m-a împins dorința de a urca mai sus. Iliescu a fost activist de partid, secretar de județ, secretar cu propaganda al CC, membru al Biroului Politic, ceea ce și-a pus amprenta asupra lui ca om politic. A petrecut mulți ani în URSS și are o mare «sete de putere». La Cotroceni se simțea în elementul său, era fericit".

Rolul de vioara întâi pe care l-a avut Silviu Brucan, atât în perioada de pregătire a loviturii de stat anticeaușiste („Scrisoarea celor șase"), cât și în momentele desfășurării acțiunii, încununate de succes, dar și în proiectarea viitorului politic al României postdecembriste, este subliniat apăsat de istoricul Alex Mihai Stoenescu în volumul 4 al documentatei sale lucrări *Istoria loviturilor de stat în România*: „Atunci când vorbim despre nucleul politic învingător, suntem obligați să-l plasăm incontestabil pe Ion Iliescu în vârful său, dar, începând de la Televiziune [locul unde și-a stabilit sediul comandamentul conjurația anticeaușistă în fatidica zi de 22 decembrie 1989 - n. n.], Ion Iliescu a fost dominat și influențat în cele mai importante decizii, în toate deciziile-cotitură ale evenimentelor din perioada 22-31 decembrie 1989, de Silviu Brucan. Acesta este inspiratorul și catalizatorul celor mai discutabile hotărâri, motiv pentru care afirm și susțin în continuare că, în realitate, rolul lui Ion Iliescu atunci a fost marginal".

De altfel, Silviu Brucan nu face nici un secret din faptul că se bucura de un incontestabil ascendent în fața membrilor statului-major al conjurației. Fără falsă modestie recunoaște în biografia sa că el a fost cel care a dat forma definitivă a documentului intitulat „Comunicatul către Țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale", actul formal prin care grupul de conspiratori anticeaușiști se legitima ca fiind noua conducere a țării: „Am înlocuit în text Forumul Cetățenesc Național cu Frontul Salvării Naționale... La punctul 9, privitor la politica externă [la textul inițial: «Întreaga politică externă a țării să servească promovării bunei vecinătăți, prieteniei și păcii în lume», Brucan adaugă: «integrându-se în procesul de constituire a unei Europe unite, casă comună a tuturor statelor europene» (concept gorbaciovist, prin care Kremlinul încerca să găsească o cale de ieșire din criza profundă în care se găsea Uniunea Sovietcă) – n. n.], am adăugat că vom respecta angajamentele internaționale ale României, în primul rând cele privitoare la Tratatul de la Varșovia. În sfârșit, am șters: «Așa să ne ajute Dumnezeu», deoarece ne adresam întregii populații a țării, și nu numai creștinilor". În ceasurile tragice, în care adevărata Românie încerca sângerând să pună capăt României comuniste, evreul comunist ateu Saul Brucker, travestit în Silviu Brucan, nu-și dezmințea nici originea, nici crezul politic și nici disprețul față de poporul român creștin, care-l oblojise, fără resentimente, deși, de-a lungul întregii sale vieți, „de la capitalism la socialism și retur", n-a făcut altceva decât să încerce să-i usuce rădăcinile!

„Comunicatul către Țară al Frontului Salvării Naționale" a fost citit în fața micului ecran de Ion Iliescu. Este momentul în care comunistul Silviu Brucan îl unge pe comunistul Ion Iliescu conducător al României postceaușiste. Un aranjament în marea familie comunistă, obținut prin consens, după epurarea elementelor indezirabile, operată în cel mai autentic stil marxist-leninist. De acum, cel puțin teoretic, se putea reinstala calmul și liniștea, țara și oamenii ei reintrând pe făgașul „normal". Se pare însă că România adevărată nu împărtășea același punct de vedere și Silviu Brucan, spirit lucid, este îngrijorat de ceea ce se petrece în țară. Cu fiecare ceas scurs, mișcarea insurecțională dobândea un caracter anticomunist din ce în ce mai pronunțat, tinzând să se alinieze „Revoluțiilor contra Revoluției", așa cum se desfășuraseră ele în Ungaria, Cehoslovacia și Polonia. Pentru a evita un astfel de deznodământ, „Revoluția" lui Brucan și Iliescu, precum și Frontul Salvării Naționale trebuiau să devină credibile în ochii românilor. Pentru atingerea acestui obiectiv, lista de semnături neaoș comuniste de pe „Comunicatul către Țară" a fost copios îngroșată cu numele unor personalități cunoscute fie pentru atitudinea lor anticomunistă, fie pentru acțiunile de dizidență activă față de excesele dictaturii ceaușiste. Astfel, alături de numele grele Silviu Brucan, Alexandru Bârlădeanu, Corneliu Mănescu, Victor Stănculescu, Petre Roman, Dan Marțian sau Gelu Voican-Voiculescu, apar și numele Doina Cornea, Ana Blandiana, Mircea Dinescu, Laszlo Tokes, împreună cu multe altele fără o conotație privind un eventual trecut comunist. Și pentru ca decorul aranjat în jurul acestui document să fie cât mai reușit, ultimul nume de pe listă, semn de modestie și chiar de umilință, este cel al lui Ion Iliescu.

Cum însă simpla prezență a câtorva nume onorabile printre semnăturile de pe documentul programatic al nou înființatului Front al Salvării Naționale nu constituia un argument suficient de puternic, pentru românii dinamizați de un puternic suflu anticomunist, ca să accepte în locul dictaturii ceaușiste tot o conducere comunistă, chiar dacă aceasta se legitima ca fiind „emanație" a insurecției populare și promitea „libertate și democrație", trebuia ceva nou, care să justifice instalarea la cârma țării a echipei conduse de Ion Iliescu. Așa au apărut „teroriștii".

La întrebarea firească: „Cine au fost teroriștii și unde sunt?", tot Silviu Brucan ne dă răspunsul: „Această întrebare – ne spune omul care a cunoscut ca nimeni altul toate dedesubturile murdare ale evenimentelor din decembrie '89, dar care nu dezvăluie decât atât cât ascunzișurile conspirației să rămână în continuare învăluite de mister – rezumă astfel cea mai incredibilă și mai ciudată fațetă a Revoluției din România. Și mai probabil este faptul că nici istoricii viitorului nu vor fi în stare să o lămurească. Toate urmele au dispărut și nici măcar un singur terorist nu mai există, pentru întrebări sau proces... Toată lumea știa că teroriștii din România au împușcat oameni, dar nu există nici unul care să-și recunoască sau să-și nege vinovăția. Pur și simplu, au dispărut, deși ei funcționează, probabil, ca niște respectabili antreprenori sau oameni de afaceri, ofițeri superiori sau chiar miniștri".

Dincolo însă de întrebările cu sau fără răspuns despre teroriști, întrebări lăsate în seama istoricilor, faptele ne obligă să stabilim o legătură între durata perioadei în care au avut loc acțiunile teroriste și evenimentele cu semnificație majoră care s-au produs în această perioadă. Acțiunea teroriștilor s-a declanșat pe ziua de 22 decembrie 1989, ziua în care abandonarea puterii de către Ceaușescu devenise o certitudine. Ea a durat până pe ziua de 2 ianuarie 1990. Într-o situație normală, în intervalul 22 decembrie 1989 – 2 ianuarie 1990, vacuumul instituțional creat prin prăbușirea regimului Ceaușescu ar fi trebuit să fie umplut cu instituții noi, specifice României adevărate, așa cum s-au petrecut lucrurile în situații similare în Ungaria, Cehoslovacia și Polonia. O normalitate care însă nu intra în calculele conspiratorilor anticeaușiști, ce, pentru a o împiedica să se materializeze, au găsit soluția în dezlănțuirea diversiunii teroriste. O soluție de un cinism înfiorător, care i-a costat pe români de șase ori mai mulți oameni uciși decât în perioada insurecțională! Probabil, însă, că în vederile lui Brucan, Iliescu și a celorlalți agenți ai Moscovei lui Gorbaciov rezultatele obținute în spatele perdelei diversioniste create de „teroriștii care trăgeau din toate pozițiile" a meritat prețul. În acest scurt răstimp, conspiratorii au reușit, mai întâi, să rupă definitiv cu trecutul imediat, prin lichidarea cuplului Nicolae și Elena Ceaușescu, și, în al doilea rând, să asigure supraviețuirea României comuniste, creând totodată premizele pentru dăinuirea ei în viitor.

În capitolul intitulat „Procesul de Crăciun", din biografia sa, Silviu Brucan nu face nici un secret din rolul pe care l-a jucat în lichidarea soților Nicolae și Elena Ceaușescu în ziua de Crăciun

☛

1989: „În zilele Revoluţiei, cuvântul meu cântărea greu, deoarece toţi cunoşteau statele mele de serviciu în lupta împotriva dictaturii, ştiau că nu sunt repezit şi că dovedisem spirit de prevedere. Toţi au fost de acord ca a doua zi, pe 25 decembrie, să se organizeze procesul celor doi, iar *sentinţa să fie executată imediat*" (subl. n.). Aşadar, cu o zi înainte de începerea procesului, Brucan cerea ca o sentinţă, care încă nu fusese rostită, să fie executată imediat. Şi ca tot acest cinism şi dispreţ faţă de ideea de justiţie să fie deplin, Brucan relatează în continuare: „Procesul a durat 55 de minute, luni 25 decembrie". La încheierea lui, cei doi inculpaţi au fost condamnaţi la moarte prin împuşcare, iar sentinţa a fost executată imediat, aşa cum ceruse dirijorul din umbră al acestei infamii.

După anihilarea primejdiei reprezentate de aripa conservatoare din PCR, prin eliminarea conducătorului ei, pasul următor făcut de grupul de conspiratori, care de acum vorbeau despre creaţia lor – Frontul Salvării Naţionale – ca despre o putere „emanată" de Revoluţie şi acceptată ca atare de poporul român, a fost desemnarea unui guvern. Ca şi în etapele precedente ale acţiunii de răsturnare a lui Ceauşescu şi de preluare a puterii de facţiunea reformistă din partid (conspiratorii anticeauşişti s-au autocaracterizat ca fiind „comunişti moderaţi, credincioşi legalităţii socialiste"), ultimul cuvânt l-a avut tot Silviu Brucan. La sugestia sa, funcţia de prim-ministru a fost încredinţată unui cvasi-necunoscut, lui Petre Roman. „Am argumentat că, deşi era foarte tânăr şi lipsit de experienţă pentru un asemenea post, în condiţiile date acest lucru se transforma într-un atu, cu condiţia ca să înveţe repede. În al doilea rând, el nu avea balastul unui trecut comunist, iar în al treilea rând, ca unul care pătrunsese printre primii în clădirea Comitetului Central şi proclamase din balcon sfârşitul «erei Ceauşescu» [nu sfârşitul «erei comuniste» – n. n.] şi începutul unui nou regim popular [nu începutul unui regim democratic – n. n.]". Aşadar, evreul Silviu Brucan l-a impus pe evreul Petre Roman ca şef al primului guvern postdecembrist al României. Încă o dată România adevărată fusese îngenuncheată de România comunistă!

Caracterul pur comunist al guvernului Petre Roman este demonstrat de Radu Portocală în documentata sa lucrare *România: Autopsia unei lovituri de stat. În ţara în care a triumfat minciuna*, publicată în 1990 la Paris şi tradusă în româneşte de Ioana Cantacuzino în 1991: „În dimineaţa zilei de 29 decembrie, este făcută publică foarte restrânsa compoziţie a noului guvern. În câteva zile, echipa se va mări. Cu această ocazie Silviu Brucan declara deja, cu mândrie, în *Le Monde*: «Guvernul nu este, încă, total construit. Când va fi complet, veţi vedea că nu toţi miniştrii aparţin aceleiaşi familii. Tocmai a fost desemnat noul ministru al Culturii, domnul Andrei Pleşu. Este un anticomunist declarat». Într-adevăr, cei doi miniştri, domnii Andrei Pleşu şi Mihai Şora – care preia conducerea Învăţământului – sunt oameni veniţi din afara aparatului, anticomunişti. Dar vor înţelege că au căzut într-o capcană. Nu numai că nu li s-a dat prea multă putere, dar pe deasupra mai sunt şi obligaţi să facă politică în cadrul Frontului. De multe ori, de atunci, comportamentul domnului Pleşu a fost condamnat în presa independentă. Prezenţa lor în guvern serveşte la creditarea Frontului, la a demonstra aplecarea către o evidentă dorinţă de deschidere".

Autorul *Autopsiei* loviturii de stat nu se lasă indus în eroare de şarlatania propagandistică a versatului dialectician marxist şi pune, în continuare, întrebarea firească: „Şi ceilalţi! Unde sunt?". Fără a mai aştepta un răspuns de la ipoteticul său interlocutor, Radu Portocală alcătuieşte un amănunţit inventar al miniştrilor din cabinetul Roman, dezvăluindu-le trecutul comunist, funcţiile deţinute în „era Ceauşescu", precum şi abuzurile săvârşite în funcţiile pe care le-au deţinut, la sfârşitul căruia face următoarea remarcă: „Bineînţeles că lista nu este completă. Dar aruncă o lumină ciudată asupra declaraţiei lui Silviu Brucan privitoare la o echipă guvernamentală «compozită»... Un ziarist francez a numit situaţia «guvernul foştilor miniştri-adjuncţi»". Iar concluzia sa după aceste constatări oglindeşte atât confuzia care domnea în ţară, cât şi în rândul observatorilor occidentali: „Românii nu mai înţeleg nimic, iar observatorii occidentali şi mai puţin. Care a fost utilitatea «revoluţiei»? În afară de eliminarea lui Ceauşescu, ceea ce se petrece cu conducerea ţării nu este decât o simplă remaniere guvernamentală".

Nedumeririle românilor nu au durat însă prea mult. La numai o lună de la evenimentele din decembrie '89, România adevărată şi-a dat seama de capcana în care căzuse. Românii au înţeles că ceea ce ar fi trebuit să fie o revoluţie nu a fost, de fapt, decât o lovitură de stat, în care nişte comunişti au luat locul altor comunişti. Consecinţele politice ale dobândirii certitudinii de către români că revoluţia lor fusese confiscată de comunişti a condus nu numai la o stare de profundă indignare, ci şi la mişcări de protest împotriva Frontului Salvării Naţionale, reprimate prin violenţă de către aparatul de represiune moştenit de la regimul Ceauşescu, întărit cu o componentă nouă şi originală – minerii. Evoluţia evenimentelor din această perioadă de prelungire a mişcării insurecţionale cu caracter anticomunist este relatată de analistul Tom Gallagher în capitolul intitulat „Frontul devine un competitor pentru putere" din lucrarea sa *Furtul unei naţiuni*. O operă de referinţă pentru oricine vrea să afle de ce astăzi, în pofida faptului că, cel puţin formal, România oficială a devenit membru cu drepturi depline al Uniunii Europene, cele două Românii continuă să existe şi să se înfrunte, prima luptând pentru adevăr, cealaltă pentru deţinerea puterii. Dar să-l ascultăm pe cercetătorul britanic:

„Consensul fragil dintre iniţiaţii comunişti (şi disidenţi) şi elementele recent politizate care s-au aflat pentru scurt timp de aceeaşi parte a baricadei în revolta anticeauşistă s-a prăbuşit pe 24 ianuarie 1990, când un mare număr de protestatari ultragiaţi au ieşit în stradă pentru a denunţa FSN. Ei fuseseră cuprinşi de furie din cauza schimbării de politică semnalate la o întrunire a consiliului FSN din 23 ianuarie, când s-a anunţat că FSN va lua parte la alegeri ca organizaţie politică. După ce declarase anterior că avea să servească doar ca guvern interimar până la organizarea de alegeri libere, FSN îşi declara acum intenţia de a fi un competitor la aceste alegeri, care aveau să se ţină în aprilie 1990. Iliescu a declarat că «presiunea de jos» îi influenţase decizia. Astfel, la o lună de la formare, FSN fusese transformat dintr-un administrator politic într-un concurent activ pentru putere. Suspiciunea pe care disidenţii nepreveniţi din Partidul Comunist, precum şi membrii partidelor nou create o aveau în legătură cu pedegriul personalităţilor din FSN a fost ferm întărită de această bruscă întoarcere de 180 de grade. Ca reacţie, liderii opoziţiei, care abia se organiza pe baza «partidelor istorice», au dat publicităţii pe 23 ianuarie o declaraţie în care se arăta că decizia Consiliului contrazice în mod flagrant promisiunile sale anterioare, exprimate prin programul său din decembrie. «Prin această decizie – spunea documentul – FSN şi-a pierdut neutralitatea şi capacitatea de administrator provizoriu al puterii, precum şi credibilitatea în faţa opiniei publice. Nu pot exista alegeri libere şi condiţii echitabile pentru toate formaţiunile politice atâta timp cât FSN are un monopol evident totalitar la toate nivelurile statului»".

Răspunsul FSN la întemeiatele proteste ale opoziţiei reprezentate de partidele istorice – PNL, PNT şi PSD –, reînfiinţate după lunga noapte comunistă de către puţinii supravieţuitori ai temniţelor comuniste, a fost instaurarea „terorismului de stat". Pentru cine a uitat, sau a preferat să facă uitat, modul în care a înţeles să se comporte „democraţia originală" a lui Ion Iliescu faţă de democraţia autentică a „istoricilor", relatarea lui Tom Gallagher constituie un *memento* care ar trebui să devină temă de predare atât în şcoli, cât mai ales în universităţi, pentru o dreaptă cunoaştere a istoriei postdecembriste, dar mai ales pentru cunoaşterea adevăratului chip al cvasi-totalităţii actualei clase politice.

„O serie de confruntări de stradă au avut loc între 25 şi 29 ianuarie 1990, iar ele au dat câştig de cauză FSN... Opozanţi neînarmaţi au fost bătuţi pe 28 ianuarie, iar sediile celor mai cunoscute partide de opoziţie au fost devastate pe 29 ianuarie". Prevăzând că românii nu se vor lăsa ciomăgiţi la infinit de detaşamentele de şoc ale FSN şi că vor riposta, statul major al Frontului s-a pregătit din timp pentru contra-măsuri. „Jurnalistul Emil Hurezeanu – continuă relatarea autorul *Furtului unei naţiuni* – a reamintit modul cum şi-au făcut debutul minerii în politica turbulentă din anii '90. Pe 24 ianuarie el se afla în Bucureşti la o conferinţă de presă la care Silviu Brucan, pe atunci eminenţa cenuşie a FSN, a declarat: «Zeci de mii de mineri din Valea Jiului au scris zeci de mii de scrisori în aceste zile, cerând FSN să candideze în alegeri. Minerii sunt curajoşi şi capabili. Ei ştiu încotro merg, iar noi le vom respecta dorinţele»".

Un avertisment sumbru, care se va dovedi curând întemeiat. FSN se baza pe detaşamentele de şoc recrutate din rândurile celor 40.000 de mineri din Valea Jiului şi nu va ezita să le folosească împotriva celor care le contestau legitimitatea deţinerii puterii politice. Paradoxal, prăpastia care separa de aproape o jumătate de veac cele două Românii, în loc să dispară în urma „Revoluţiei" din decembrie '89, aşa cum se petrecuse în Ungaria, Cehoslovacia şi Polonia, s-a adâncit şi mai mult, scoţând ţara pentru mai bine de un deceniu în afara Europei.

(Va urma)

Timişoara: locul de unde a început sfârşitul comunismului în România

PÂNĂ CÂND...?

Nemernică ciurdă, slugarnică plebe,
Pe toţi v-a -ngropat în ţărână lopata?
Hei, nu mai sunt Vidre şi nu mai sunt Ţebe,
Cu limbă de foc să cutremure gloata?
Nu-i stâncă să tune, nu-i glas să ne-ntrebe:
No gata? Iar noi să răspundem: No gata!

Radu Gyr

Până când vom mai întoarce şi celălalt obraz atunci când suntem pălmuiţi şi scuipaţi în faţă, denigrându-ni-se istoria, tradiţiile, credinţa şi cultura de către toţi cei care au făcut parte din dictatura roşie impusă de tancurile sovietice, de către toţi mercenarii şi veneticii plătiţi de ocultele mondial(ist)e, cărora le-am tot deschis porţile, acordându-le credit şi ospitalitate?

Până când vom mai fi victimele anatemei care planează asupra poporului român, speranţele sale spre normalitate fiind sistematic torpilate de fiecare dată când se zbate pentru a scăpa din bolgiile infernului roşu şi ale satanizării post-comuniste?

Până când se vor mai ascunde sub pulpana Parlamentului şi a falselor demnităţi, profitând de imunitate, asasinii vinovaţi de genocidul tinerilor români care, deşi născuţi şi educaţi în comunism, au fost singurii de bună-credinţă şi au murit strigând: "Jos comunismul!" şi "Libertate te iubim, pentru tine noi murim"? Au fost sute de vieţi nevinovate curmate cu sânge rece pentru a se deghiza o lovitură de stat anti-ceauşistă într-o revoltă populară, ridicată apoi la rang de "revoluţie".

Până când cel ce mulţumea hoardelor de mineri (flancate de securişti) care au invadat de trei ori capitala, la chemarea sa, se va mai bucura de libertate şi onorurile acordate iresponsabil prin *mass-media*, trecând nu numai drept personaj public important, ci şi drept profet al democraţiei (originale!), mai ceva decât jupânul răposat din Dămăroia?

Până când vom mai tolera huliganismul, insultele, ameninţările şi mojicia, care sunt la ele acasă în Parlamentul României? O adunătură de trântori şi îmbuibaţi pe spinarea noastră, care şi-au dat arama pe faţă cu ocazia mesajului de condamnare a comunismului, simţindu-se ameninţaţi şi cu muştele pe căciulă, unii ripostând violent, alţii tăcând complice şi parşiv.

Până când ne vom mai lăsa manevraţi în cultivarea şi gâdilarea unor orgolii, provocaţi, aţâţaţi şi asmuţiţi unul împotriva celuilalt, într-un iresponsabil şi sinucigaş război al românilor contra românilor, fără să ne dăm seama că, mai mult sau mai puţin (in)conştient, le facem jocul tot lipitorilor roşii, indiferent de sigla sub care vor să ne sugă vlaga şi libertatea pe mai departe?

Până când vom mai fi ostatici în mâna unor jefuitori ordinari, numiţi impropriu "baroni", care au uzurpat demnitatea de oameni politici, compromiţând pe termen lung interesele ţării, fără nici un respect faţă de lege, de cinste şi de adevăr?

Până când liberalii lui Tăriceanu, cu diavolii săi păzitori Orban şi Antonescu – crini cu faţa murdară –, ne vor mai ţine sub sabia lui Damocles, ameninţându-ne cu o majoritate parlamentară formată din PSD, PRM şi PC? Încă o sinucidere politică, încă un "partid istoric" care va pieri pe limba lui!

Până când, fiind în mijlocul Europei, ne vom mai comporta ca o ţară din lumea a treia, având la un pol populaţia majoritară (care se zbate pentru supravieţuire, în mizerie şi umilinţă), la mijloc pe cei câţiva care au avut norocul să-şi găsească de lucru în afara ţării (reuşind astfel să-şi întreţină familiile, să trăiască la un nivel ceva mai acceptabil şi chiar să pompeze ceva bani în economia ţării, însă cu preţul incomensurabil al abandonării educaţiei propriilor copii), iar la celălalt pol pe afaceriştii şi politicienii sfidători, care se comportă ca stăpâni discreţionari ai destinelor unei populaţii aduse la sapă de lemn? Împărţiţi în câteva "găşti" cu apucături mafiote, aceştia din urmă sunt aşa-zişii "aliaţi" care azi îşi dau mâna, iar mâine îşi doresc moartea... Haos ca la noi – la nimeni! Un numitor comun au cu toţii: fobia de normalitate.

După atâtea şi atâtea semne de întrebare, ar mai urma unul: oare noi, anonimii, nu purtăm nici o vină, putem noi (ca întotdeauna) găsi un ţap ispăşitor sau inventa un pretext pentru a face totul scuzabil? Suntem vinovaţi. Nici măcar invocarea "spălarii creierului" la care a fost supusă populaţia ţării timp de o jumătate de secol nu ar putea fi o scuză valabilă, decât cel mult într-o primă instanţă. Dar când repeţi de trei ori aceeaşi nerozie, atunci nu mai ai nici o scuză. Nu, nu (mai) avem nici o scuză!

Adevărul este că am strălucit prin absenţă, prin lipsa de unitate, prin neimplicare, prin lipsa de solidaritate cu cei care au înfruntat oligarhia, prin lipsa de curaj, prin resemnare şi prin apatie. Aşa am răspuns mereu, lăsându-ne cu bună ştiinţă pe mâna celor care ne manevrau. Am procedat cu uşurătate de câte ori, ca şi cetăţeni ai acestei ţări ameninţate cu dispariţia, ar fi fost absolut necesar să ne trezim din letargie şi comoditate, să deschidem ochii şi să judecăm că niciodată cei care ne-au schilodit, ne-au scos din lumea civilizaţiei, nu pot face altceva decât să ne desăvârşească distrugerea. Nu putem acuza pe nimeni, avem ceea ce merităm.

Este adevărat că nu am avut o elită autentică pe care să o urmăm. Nu am avut modele vii de curaj, demnitate şi onoare, fără de care un popor va fi întotdeauna rătăcit, aşa cum suntem noi astăzi. Înainte de a acuza pe oricine, trebuie să ne recunoaştem vina personală, să ne asumăm răspunderea, făcând – mai bine mai târziu decât niciodată – tot ceea ce ar fi trebuit să facem şi nu am făcut.

Salvarea noastră nu va veni nici de la NATO, nici de la UE, nici de la jelania pe propriile ruine, aşteptând mereu şi amăgitor ajutorul *altora*. Ea poate veni cu adevărat numai de la *noi*, de la tineretul acestui neam creştin ortodox, pe care e de nădăjduit că îl va reîntoarce la Biserică, luând exemplul "generaţiei de la 22" – prin curaj, credinţă, educaţie, demnitate şi onoare. Urmând porunca Domnului Iisus: "Îndrăzniţi! Eu am biruit lumea".

Numai atunci vom putea răspunde: *No gata*.

V. IAMANDI

FII BĂRBAT ŞI LASĂ-NE!

Haideţi să facem un mic exerciţiu de imaginaţie. Suntem pe 12 decembrie 2004, iar pe ecranele televizoarelor se anunţă că noul preşedinte al României este Adrian Năstase. La urma urmei chiar părea previzibil, din moment ce în primul tur Năstase avea un avans de 7%.

Doar un pumn de oameni, apropiaţi lui Băsescu, câţiva analişti şi ziarişti mai credeau în miracol, în nevoia de schimbare. Câţiva liberali de frunte se apucaseră de negociat cu PSD-ul, adulmecând puterea. Părea chiar o iluzie să crezi că partidul stat nu-şi va putea cocoţa odorul în fruntea bucatelor. Şi iată că totuşi s-a întâmplat...

Cum ar fi arătat o ţară cu Năstase preşedinte? Crede cineva că baronii PSD erau eliminaţi, că Hrebenciuc şi Cozmâncă nu erau din nou miniştri? Că rapoartele de ţară nu arătau a dezastru, iar ziarişti obedienţi urmau să explice că dracul nu-i atât de negru şi că suntem pe drumul cel bun?

Ce ar fi făcut arogantul Năstase la Cotroceni? Şi-o numea pe mătuşa Tamara consilier prezidenţial? Mi-e groază să-mi imaginez. Acum este cert că Năstase a fost mâncat de proprii săi oameni, dar cu el la Cotroceni, fiţi siguri, nu mişca nimeni în front.

Altceva mă roade. Doar cu Băsescu la Cotroceni Alianţa a ajuns la guvernare, deşi nu are o majoritate confortabilă. Se descurcau cumva liberalii şi – vezi Doamne! – din interes naţional susţineau un guvern PSD, poate prindeau şi nişte posturi pe acolo, dar în nici un caz nu numeau prim-ministrul. Că Tăriceanu a ajuns prim-ministru este meritul exclusiv al lui Băsescu. Păcat că este influenţat de nişte liberali „de bine" şi s-a apucat să o ţină în contre cu acesta. Nu, nu a zis nimeni să fie preş în faţa Cotrocenilor, să ajungă o umilă slugă, dar să te apuci să arăţi public că ţi se fâlfâie de ce crede şi de ce spune cel care te-a făcut prim-ministru e cam mult. Aduce a povestea aia cu ţiganul ajuns împărat, care-l spânzură pe taică-su...

Cine a băgat aceste fitile, cine a minat această prietenie care putea fi rodnică pentru România? Nu cumva nişte „şoricei", care i-au spus premierului: „Nu ceda, Căline, nu cere anticipate, că Băsescu te urăşte şi e în stare să nu te mai numească. Trebuie să rezişti!"? Dar în sclipirile lor viclene nu-i doreau binele, ci îşi urmăreau propriile interese. Ai să vezi, domnule Călin Popescu Tăriceanu, ce prieteni îţi erau cu adevărat când o să ajungi la greu. O să rămână cam câţi membri avea Uniunea Liberală Bratianu – Cartof, de intrau toţi într-un Lăstun.

Conflictul dintre preşedinte şi prim-ministru este într-un punct mort. Unul nu poate să-l demită, celălalt se face că nu a auzit de demisie. Între cei doi nu mai poate fi loc de împăcare, după atâtea cuvinte grele. Durerea mare este că România pierde din acest conflict. Unul trebuie să cedeze. Ce zici, domn' prim-ministru, te bagi? Altfel, presimt că încăpăţânarea ta te va scoate din istorie. Vom mai auzi de tine în citatele de la DNA sau când vor fi bătăi în sediu, cum erau cu Ciorbea odată la ţărănişti.

Florian BICHIR

FENOMENUL PITEŞTI

Despre ceea ce s-a întâmplat, atât în închisori, cât şi în întregul univers concentraţionar din România, s-a scris relativ puţin, şi s-a publicat şi mai puţin, în raport cu dimensiunea apocaliptică a suferinţelor îndurate de oameni în aceste adevărate temple ale ororii. Dar şi ceea ce s-a publicat, atât cât s-a publicat, a apărut în ediţii confidenţiale şi, adesea, mai mult decât modeste, din iniţiativa şi pe cheltuiala unora dintre victime, fiind mai totdeauna ignorate cu oarecare ostentaţie, atât de clasa politică, cât şi de opinia publică românească în general. Nici chiar istoricii, cărora le-ar incumba sarcina de a cerceta şi de a explica pentru posteritate ce s-a întâmplat în *gulagul românesc*, nu se înghesuie să facă acest lucru, nici chiar acum, când nu mai pot invoca imposibilitatea accesului la arhive. Astfel stând lucrurile, este oarecum normal ca majoritatea românilor să nu ştie ce a fost şi ce înseamnă de fapt *fenomenul Piteşti*, de exemplu. Că românul de rând, copleşit de griji şi victimă a acestei interminabile „perioade de tranziţie", nu ştie mai nimic despre acest „fenomen" este oarecum explicabil. Cu totul inexplicabil este însă faptul că până şi intelectualitatea, care este sau care ar trebui să fie „conştiinţa cetăţii", manifestă o vinovată indiferenţă faţă de această problemă, chiar şi după ce i s-a atras atenţia, încă de timpuriu, de către o voce autorizată, despre importanţa studierii şi elucidării problemelor pe care le generează acest diabolic „experiment". Este vorba de Virgil Ierunca, căruia, în 1990, i-a apărut, la Editura Humanitas, cartea intitulată *Fenomenul Piteşti* (care, după câte ştiu eu, este singura scriere în domeniu care s-a bucurat, din partea unui anumit public mai larg, de oarecare atenţie).

Iată ce spune exilatul român de la Paris despre acest „experiment": „Toată lumea cunoaşte azi *Arhipelagul Gulag*. Toată lumea mai ştie că, sub denumirea posibilă de Arhipelag M.A.I., el s-a întins şi asupra României. Ceea ce n-a ajuns însă – şi încă – la cunoştinţa tuturor este că în Arhipelagul românesc a existat o insulă a ororii absolute, cum alta n-a mai fost în întreaga geografie penitenciară comunistă: *închisoarea de la Piteşti*. Acolo a început la 6 decembrie 1949 o experienţă de o sumbră originalitate denumită *reeducare* şi tinzând la distrugerea psihică a individului". Şi în încheiere face următoarele precizări: „*Fenomenul Piteşti* ni se pare a depăşi în oroare, din fericire nu şi în durată, reeducarea de tip chinezesc. Paralela între aceste două experienţe de distrugere a psihismului se impune de la sine, oricare ar fi explicaţiile acestui straniu paralelism pe care le vor găsi istoricii de mâine. Azi ne revine nouă, contemporanii acestei degradări, ai acestui proiect demonic [...], sarcina de a culege pentru memoria de mâine elementele ce definesc *fenomenul Piteşti*". Avem, cu alte cuvinte, datoria morală de a smulge uitării destinul acestei nefericite generaţii de intelectuali (amintesc că tinerii asupra cărora s-a făcut experimentul de la Piteşti au fost în marea lor majoritate studenţi) şi de a elucida, atât pentru contemporanii miopi (sau doar numai neinformaţi), cât şi pentru posteritate (mai ales pentru posteritate), multiplele probleme legate de acest cumplit „fenomen".

Are dreptul la această „aducere aminte" un Pop Cornel, de exemplu, a cărui figură o voi evoca pe scurt, pentru edificare, în cele ce urmează. Desigur, acelaşi drept îl au toţi cei care au trecut prin Piteşti, dar l-am ales pe el pentru că este o figură emblematică din acest punct de vedere.

Pop Cornel, fost eminent student al Facultăţii de Medicină din Cluj, care, atât prin pregătirea sa profesională şi umanistă, cât şi prin înalta sa ţinută morală, promitea a deveni un fel de lider de generaţie, a nimerit şi el, ca majoritatea colegilor săi, în „iadul" de la Piteşti. Ţurcanu, care-i cunoştea biografia, s-a ocupat personal de el şi în şase săptămâni de tortură continuă a reuşit să facă din acest om integru şi echilibrat un „neom", un robot care executa orbeşte tot ceea ce îi cerea „dresorul" său. Pentru a ilustra ce făcuse tortura din acest om, reproduc următoarea scenă evocată chiar de unul dintre „piteşteni". Pentru a-l ţine sub tensiune şi a-i spori dezumanizarea, Ţurcanu, ori de câte ori avea de făcut câte o „operaţie" mai dificilă, îl lua pe el „mâna a doua". Într-una din zile, pe când „trudeau" împreună să aducă la ascultare un „pacient" care se încăpăţâna să reziste, Pop Cornel se opreşte deodată din „lucru" şi se adresează „dresorului" său: „Domnule Ţurcanu, am gândit rău despre dumneavoastră. Scoateţi răul din mine!". Şi zicând acestea, îşi dete jos pantalonii şi se întinse alături de victimă. Nu se ştie ce gând nătâng o fi trecut prin mintea tulbure a nefericitului om, dar Ţurcanu a interpretat acest gest în felul lui, considerând că Pop Cornel a recurs la acest tertip pentru a oferi victimei un moment de respiro şi, în consecinţă, i-a ordonat să treacă în „poziţie" ceea ce însemna reluarea întregului ciclu al reeducării. S-ar putea ca Ţurcanu să nu fi greşit în aprecierea lui, pentru că Pop Cornel a mai făcut şi cu alte ocazii dovada că, pe undeva, prin străfundurile răvăşite ale sufletului lui, mai păstra o fărâmă din omul care fusese altădată. Ion Munteanu, coleg cu el de facultate, relatează că, întâlnindu-l odată, după cădere, în loc de orice altă discuţie, acesta i-a recitat cu ochii în lacrimi balada lui Ştefan Aug. Doinaş, *Mistreţul cu colţi de argint*, „o tristă spovedanie – remarcă Ion Munteanu –, alegoria poeziei acoperind-o pe cea a propriei sale vieţi". Într-adevăr, Pop Cornel, se aseamănă prinţului din baladă, fiind sfâşiat, ca şi acesta, de propriul său ideal. Şi încă o dovadă că el percepea exact starea în care se găsea o constituie faptul că, în ultimul cuvânt pe care l-a rostit la procesul în care a fost judecat împreună cu Ţurcanu, a cerut să fie condamnat la moarte. Şi a fost condamnat la moarte şi executat. „Numai că – remarcă cineva – această condamnare pentru el nu a fost o pedeapsă, a fost o eliberare". Şi o ispăşire asumată, aş adăuga eu.

Am amintit deja mai sus că, pe lângă datoria de a smulge uitării „destinul acestei generaţi crucificate", mai avem şi obligaţia de a elucida, pentru contemporani şi pentru posteritate, unele probleme legate de acest diabolic „experiment", cum ar fi: identificarea iniţiatorilor acestui proiect, identificarea celor care au dat dispoziţii să fie pus în aplicare şi care l-au „monitorizat"" şi, nu în ultimul rând, stabilirea cauzelor pentru care doar România a avut parte de un asemenea „experiment" (despre care, pentru a nu cădea în „păcatul" evreilor cu unicitatea holocaustului, nu voi spune că a fost unic, ci doar că, pe o scară a ororilor săvârşite în cumplitul secol XX, el se situează pe una dintre cele mai de sus trepte).

Toate aceste probleme trebuie lămurite, pentru a nu mai da prilejul, nici celor de rea-credinţă, nici celor neinformaţi, să interpreteze în fel şi chip această cumplită tragedie, aşa cum face d-l H.-R. Patapievici, de exemplu, care consideră, nici mai mult, nici mai puţin, „fenomenul Piteşti" drept „expresie a specificului naţional românesc"! Într-un eseu publicat în nr. 1 al revistei *22*, din ianuarie 1994, dumnealui spunea textual: „Abia când privim spaţiul mioritic ca anticameră a fenomenului Piteşti, gravitatea chestiunii specificului naţional este cu adevărat pusă". Această aserţiune a scandalizat, pe bună dreptate, pe mulţi, deşi s-ar putea ca d-l Patapievici să se fi referit doar la „resemnarea" ciobanului mioritic, iar nu la crima propriu-zisă. S-ar putea, deci, ca dumnelui să considere fatalismul ca „specific naţional al poporului român". Dar această interpretare nu poate fi acceptată, deoarece victimele de la Piteşti nu s-au lăsat hăcuite din fatalism. În cazul lor nu exista altă alternativă, liberul arbitru fiindu-le anulat. Şi apoi, toţi cei care îşi dau cu părerea despre *fenomenul Piteşti*, deci şi d-l Patapievici, ar trebui să remarce şi reversul medaliei, adică dimensiunea eroică a celor întâmplate acolo. Căci Piteştiul nu a fost numai oroare şi abjecţie, ci a avut şi o imensă dimensiune eroică. Amploarea supliciilor şi a ororii atestă amploarea rezistenţei care trebuia înfrântă. Dacă toţi cei care au fost supuşi *reeducării* ar fi acceptat-o fără a se opune, *fenomenul* nu ar mai fi avut loc şi d-l Patapievici ar fi trebuit să caute în altă parte „specificul naţional al poporului român".

Să trecem acum pe rând în revistă problemele legate de acest experiment despre care am spus mai sus că trebuie elucidate. Este vorba de identificarea celor care au iniţiat şi conceput acest proiect (prima problemă), precum şi a celor care l-au pus în aplicare şi au supravegheat îndeplinirea lui (a doua prolemă). În ce priveşte cea de-a treia problemă (cauzele pentru care *doar* România a avut parte de un asemenea tratament), o vom aborda separat, cu altă ocazie.

Supoziţia că *reeducarea* aparţine, ca iniţiativă şi concepţie, unei mentalităţi străine se sprijină pe date indubitabile. Este deja un truism faptul că ea a fost gândită de Moscova şi minuţios pusă la punct în birourile Ministerului de Interne şi ale Comitetului Central, sub directa îndrumare a consilierilor sovietici, de către comuniştii care erau în posturi de conducere, în marea lor majoritate alogeni. Generalul Pintilie (Pantiuşa) era rus, iar Ana Pauker şi triada demonică din preajma ei (Nicolski, Dulbergher, Zeller), precum şi Teohari Georgescu, Sepeanu, Koller, Tiberiu Lazăr, ca să enumăr doar câţiva dintre cei implicaţi, erau evrei. Desigur, au fost şi destui români, cozi de topor, care au participat la această criminală acţiune. Mă refer la cei câţiva directori de închisore (Dumitrescu Alexandru, Goiciu, Gheorghiu etc.), la unii dintre ofiţerii politici şi dintre gardieni, precum şi la grupul primilor torţionari cu ajutorul cărora s-a demarat *reeducarea*. Aceştia însă au fost toţi *executanţi*, adică cei care au făcut partea urâtă a trebii, şi unii dintre ei au fost incluşi şi judecaţi în lotul ţapilor ispăşitori Printre creierele care au clocit „acţiunea", însă, eu nu ştiu să fi fost vreun român. Nu vreau prin aceasta să minimalizez vinovăţia românilor, care au fost complici la aceste orori, pentru că ei sunt tot atât de vinovaţi ca şi cei care le-au pus la cale. Vreau doar să reliefez faptul că *reeducarea* de la Piteşti nu aparţine, nici ca iniţiativă, nici ca concepţie, românilor, ci are cu totul alte origini. Eu nu cred că a fost doar o simplă coincidenţă faptul că, o dată cu debarcarea Anei Pauker şi a grupului său de „deviaţionişti" în vara anului 1952, a încetat şi *reeducarea*. Se vorbea chiar, printre cei avizaţi, că Gheorghiu-Dej ar fi vrut să o facă răspunzătoare, printre altele, şi de ororile de la Piteşti. Dar până la urmă a renunţat la această acuză de teama implicaţiilor internaţionale, se pare. Să nu uităm că la vremea aceea mai trăia încă Stalin. În orice caz, ar fi interesant de scormonit, în legătură cu această problemă, în arhivele fostului Comitet Central. Dar aceasta este treaba istoricilor.

Demostene ANDRONESCU

TESTAMENTUL SPIRITUAL AL PĂRINTELUI CALCIU

La Editura Christiana, avîndu-i ca îngrijitori pe Răzvan Codrescu, Lucian D. Popescu şi Claudiu Târziu, a apărut, în pragul sărbătorilor pascale, volumul omagial *Testamentul Părintelui Calciu. Ultimele sale cuvinte, cu un profil biografic şi şapte evocări*. Semnalînd proaspăta apariţie, o lăsăm să se prezinte singură, reproducînd în cele ce urmează, cu îngăduinţa editurii, "Lămurirea editorială", "Sumarul" şi unul dintre textele testamentare (consemnat cu întreg contextul în care a fost rostită cuvîntarea).

LĂMURIRE EDITORIALĂ

Părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa, strămutat la cele veşnice spre sfîrşitul anului trecut (21 noiembrie), rămîne, pe lîngă înaltele sale daruri duhovniceşti, cea mai reprezentativă figură a luptei şi rezistenţei anticomuniste din sînul Bisericii Ortodoxe Române. Moartea sa a survenit cu puţin înainte ca preşedintele Traian Băsescu să pronunţe solemn în Parlamentul României, după 17 ani de subterfugii şi tergiversări, condamnarea oficială a comunismului ca regim criminal, anticreştin şi antinaţional. Ar fi fost de aşteptat ca, în acest context, plecarea dintre noi a Părintelui Calciu să atragă în mai mare măsură atenţia oficialităţilor statului, şi mai cu seamă a Palatului Cotroceni, unde s-a făcut atîta caz de stigmatizarea abuzurilor totalitare şi de cinstirea adevăraţilor "disidenţi". Iată însă că în funeraliile sale nu s-a implicat nici o instituţie şi nici o personalitate oficială laică. Nici la Radu-Vodă, în inima Bucureştiului, şi nici la Petru-Vodă, unde a fost înmormîntat, n-a putut fi remarcată vreo prezenţă politică sau culturală de rang înalt. Cam la fel se întîmplase şi în urmă cu o jumătate de an, la moartea legendarului Ion Gavrilă Ogoranu. Ceea ce ridică un serios semn de întrebare asupra onestităţii, sincerităţii şi lucidităţii celor care se împăunează astăzi la noi cu o întreagă retorică anticomunistă. S-au tras în anii din urmă salve de tun la funeraliile unor foşti nomenklaturişti, dar nici una dintre marile figuri ale luptei şi rezistenţei anticomuniste n-a beneficiat de o cinstire pe măsură din partea "aleşilor" naţiunii, nici a intelectualilor "formatori de opinie"...

În răspărul acestei cecităţi strigătoare la cer (compensate doar de implicarea la nivel înalt a lumii clericale şi de o anume receptivitate mediatică), am găsit de cuviinţă să cinstim prin volumul de faţă memoria încă atît de vie a celui care a fost deţinutul politic, profesorul şi preotul Gheorghe Calciu-Dumitreasa, model jertfelnic de dăruire ortodoxă şi naţională, neîntrecut iubitor, educator şi mobilizator al tinerimii creştine de ieri şi de azi, prea mare şi prea viu ca să poată fi cuprins cu adevărat chiar şi de tot mai încăpătoarea "uitare românească".

Cei care-l ştiu (şi care nu-s puţini) au prilejul să-l ştie şi mai bine prin volumul de faţă, primind mesajul lui testamentar, care nu poate să nu angajeze creator şi mărturisitor orice autentică şi trează conştiinţă religioasă şi naţională. Cei care nu-l ştiu (sau îl ştiu mai puţin) vor avea multe revelaţii parcurgînd paginile care urmează, pline de faptele şi cuvintele unei vieţi de martirologiu contemporan, de care mult se păgubeşte cel ce ar ignora-o.

Textul care deschide volumul este o biografie informală a Părintelui Calciu, avînd la bază prefaţa ediţiei apărute în 2001 la Editura Nemira, dar aici mult amplificată şi adusă la zi.

"Portretul biografic" este urmat de ultimele cuvinte – scrise sau rostite – ale Părintelui Calciu, alcătuind Testamentul său spiritual: ultimul interviu substanţial (dat în vara lui 2006), ultimul text redactat de mîna sa (de-acum celebra prefaţă, scrisă în septembrie 2006, la mărturia inedită a regretatului Ioan Ianolide), ultima cuvîntare publică (ţinută la Cluj, în seara zilei de 10 octombrie 2006, iar aici prezentată şi consemnată de unul dintre cei mai fideli ucenici ai Părintelui: Lucian D. Popescu), ultima scrisoare şi testamentul propriu-zis (dictate amîndouă de pe patul de spital, pe 31 octombrie şi respectiv 12 noiembrie 2006).

Volumul se întregeşte cu alte şase evocări dispuse oarecum cronologic, semnate de Claudiu Târziu, Părintele Iustin Pârvu, Demostene Andronescu, Raul Volcinschi, Şerban Popa (Canada) şi ziarista americană Patricia Sullivan (de la The Washington Post*): este un fel de reflectare a figurii Părintelui Calciu "în oglinzi paralele", din generaţii şi perspective diverse (din care nu putea lipsi nici cea a exilului anticomunist, nici cea a "ţării de adopţie"). Unele texte au mai apărut în periodice din ţară sau din străinătate, altele sînt inedite, dar toate rotunjesc un profil de neuitat, dincolo de valoarea lor strict documentară.*

La finele acestui corpus, după lista bibliografică (care se rezumă la scrierile Părintelui apărute pînă astăzi în volume), cititorului i se oferă şi un apendice cu fotografii ale Părintelui (cele mai multe realizate de Lucian D. Popescu) din ultimul an de viaţă şi din timpul ceremoniilor funerare (de la Radu-Vodă şi Petru-Vodă).

Editorii speră că volumul de faţă va contribui la statornicirea unei imagini reale şi pregnante a Părintelui Calciu într-o posteritate care va şti să se dovedească pe măsura iubirii jertfelnice cu care el şi-a onorat pînă la capăt condiţia de mădular al neamului românesc şi al Bisericii răsăritene.

SUMARUL VOLUMULUI

Ultima cuvîntare publică a Părintelui Gheorghe Calciu-Dumitreasa

„ŞI NU S-A RĂNIT PICIORUL LUI DE PIATRĂ...”

Călătorind prin duhul României, cum îi plăcea să spună, Părintele Calciu a mers şi la Cluj, ca de obicei, pentru a se întîlni cu Mitropolitul Bartolomeu Anania şi cu profesorul Raul Volcinschi. Cu fiecare avea o afinitate specială.

Vedea în arhiereu o putere şi un chip prin care dreptatea hotărniceşte cele îngăduite de celelalte, o piatră de hat aşezată de sus pentru rînduiala sobornicească. Se întîlneau un ierarh şi un preot, doi fraţi de cruce, doi nevinovaţi ieşiţi din închisorile comuniste, doi înţelepţi pe care cetatea nu mai îndrăznea să îi prigonească, dar pe care veacul încă îi mai privea pieziş.

Fostul universitar Raul Volcinschi este unul dintre cei care, la fel ca Părintele Calciu, s-a întors în puşcăriile comuniste şi după 1964. Vorbitor de limbi slave, germanice, latine, dar şi de maghiară, doctor în Ştiinţe Economice şi licenţiat în Drept, fermecător povestitor şi neîncetat “uneltitor” pînă astăzi, într-o altă lume diplomat sau, poate, agent secret, profesorul Volcinschi are o statură care te ispiteşte să visezi că, de nu ar fost închis 16 ani, vîndut puterei uneori de năimiţi, alteori de imbecili, ar fi mutat împreună cu unii (ca, bunăoară, Ion Gavrilă Ogoranu) făgaşul istoriei româneşti mai departe de fatidica stîngă. Venirea Părintelui Calciu îi prilejuia anual identificarea unui punct de sprijin pe care cîte un amplu mecanism, nu definitiv pus la punct, ar fi putut întemeia o importantă răsturnare. Iar Părintele nu se eschiva niciodată, căci se îndătinase, în iubirea sa, să îşi pună pentru prieteni, dacă s-ar fi cerut, însăşi viaţa.

Părintele Calciu s-a însoţit în această ultimă preumblare prin ţară cu prietenii săi cei mai apropiaţi, Demostene Andronescu, gazda lui bucureşteană de totdeauna, şi Marcel Petrişor, prieten la rău şi, cît a fost dat, şi la bine, pe o cale întortocheată şi amar despicată, ce începuse în Casimca Jilavei şi care, iată, refuza să se domolească. Iar acum, Părintele ducea în măruntaie o povară pe care nici măcar aceştia nu izbuteau să o cîntărească bine. Drumul oarecum lung, de la Mănăstirea Petru-Vodă, parcurs în cîteva ore, pe şosele deloc line, s-a făcut adaos acelei osteneli a trupului. Au fost poftiţi cu toţi să prînzească în palatul mitropolitan. Cei patru s-au bucurat împreună, discuţia fiind călăuzită de gazdă, aşa cum se potrivea rangului, dar şi temperamentului său. Mai apoi, în odăile pregătite din vreme, părintele s-a odihnit spre a conferenţia, după cum se stabilise, la 7 seara. Fusese invitat de studenţii ortodocşi clujeni, iar el primise, făgăduind să le vorbească despre “Biserică, Ierarhie şi problemele spirituale ale credinciosului”.

În urmă cu cîţiva ani îi spusese lui Marcel Petrişor, adăugînd cu smerenie că lucrul se petrecea probabil din pricina batrîneţii, că inima şi raţiunea lui nu mai socotesc credinţa ca fiind cea mai importantă, ci *dragostea*. Or, acestea nu erau la el vorbe sunătoare, teorii, literaturizare şi nici măcar, după cum presupunea, slăbiciune. Era mărturisirea prefacerii mistice a unui om a cărui nădejde îl mîntuise din capcana dementă şi, părelnic, fără izbăvire a reeducării, iar a cărui credinţă descuiase inimi de posedaţi, gardieni ori ucigaşi, şi, în cele din urmă, slobozise porţile puşcăriei.

Ultimii ani ai vieţii, cu toate încercările lor, de-acum într-un registru complet diferit, a căror măsură o va fi ştiut doar el şi bunul Dumnezeu, au fost primiţi de Părintele Calciu întru dragoste. În toate gesturile şi faptele sale s-au putut vedea bunăvoirea, cuviinţa, bucuria de adevăr, răbdarea, nădejdea, căci nu s-a trufit, nu a căutat ale sale şi nu a gîndit răul. Dragostea sa nu a căzut niciodată.

În acest mai larg context, determinat de o condiţie trupească mai recentă şi de una duhovnicească ce împlinea întreaga viaţă, se va înţelege de ce a ales să vorbească în cele din urmă, de fapt, despre *rugăciune*. În acelaşi fel, oarecum neaşteptat, o făcuse şi în urmă cu vreo trei ani, cînd s-a aflat la Casa Pogor, în Iaşi, pentru a răspunde chemării de a conferenţia, alături de doi prieteni, despre Biserică şi naţiune. A luat cuvîntul ultimul, anunţînd din capul locului devierea temei către “Rugăciunea pioasă”. Ştia că va fi un lucru spre surprinderea celor exasperaţi de internaţionalismele vechi şi noi, ateiste ori ecumeniste, şi care veniseră acolo pentru o lămurită expunere naţional-creştină. De altfel, după ce el a încheiat, cineva, în care cele auzite, filtrate prin reziduurile aşteptărilor de care am pomenit, se transformaseră într-un soi de pesimism, a întrebat: “Dar pentru naţiunea română şi pentru ţară nu se mai poate face nimic?”. Iar el a răspuns: “Să vă rugaţi şi poate că Dumnezeu o să rînduiască mîntuirea lor”.

În amfiteatru, la Cluj, după o împreună-rugăciune, a început ultima omilie a celui mai însemnat predicator şi mărturisitor întru Cuvînt de după 1964.

A citit mai întîi un document pe care Biserica Ortodoxă Antiohiană din America l-a emis privitor la episcopul din Biserica Ortodoxă.[...]

Apoi a fost cuvîntul său. Îl vom reproduce de-a-ntregul, în cele ce urmează, cu foarte puţine alterări, inerente transcrierii. Pentru cei care îl ştiau, Părintele Calciu era, cu siguranţă, slăbit. Dar a fost miezos, ca de fiecare dată, şi însufleţitor, ba chiar mai mult decît atît, aşa cum se va vedea. Cuvîntul lui nu a durat mai mult de o jumătate de oră, după care, deşi obosit, a răspuns iscodirilor, inevitabil inegale, ale auditoriului.

Această zi – 10 octombrie 2006 – a fost ultima dată cînd Părintele Calciu a vorbit într-o adunare, fiindu-i cu neputinţă să mai ajungă la Timişoara, la alt arhiereu şi la alţi tineri, căci imediat, în chiar aceeaşi seară, starea trupului s-a înrăutăţit foarte. A adăstat la jumătatea drumului, în Munţii Apuseni, două nopţi, în casa părintească a lui Marcel Petrişor, şi a fost nevoit să se întoarcă la Bucureşti.

După un răstimp de exact şase săptămîni din ziua ultimei cuvîntări către tineri, parcă soroc de postire legiuită şi de canon, Părintele Calciu, din veşnic luptător, s-a făcut asemenea biruitor.

Citirea acestui text trebuie făcută nu doar cu luare aminte, cît mai ales cu luare a-inimă, căci rostirea Părintelui Calciu este, pe cît de mult o omilie, tot pe-atît şi o spovadă.

“... Ceea ce vreau să vă spun acum este o problemă a rugăciunii pioase. Nu îmi plac definiţiile. Dar rugăciunea este fără îndoială o lucrare pornind de la Dumnezeu şi care se întoarce la Dumnezeu.

Duhul rugăciunii este un dar pe care Duhul Sfînt îl pune în fiecare dintre noi, mai mult sau mai puţin. Ne face mai activi sau mai puţin activi. Şi în acelaşi timp rupe o barieră care se pune între noi şi Dumnezeu.

În încercarea de a te ruga se întîmplă întotdeauna o interferenţă a voinţei divine cu voinţa umană. Să ştiţi că niciodată o rugăciune nu se face fără stăruinţă şi fără pietate. Eu nu sînt pietist, dar vreau să vă spun că fără voinţa lui Dumnezeu nu am fi în stare să ne rugăm nici măcar *Tatăl nostru*. Pentru că, în momentul în care ne apucăm să ne rugăm, o mie de demoni ne asaltează.

Cînd eram copil, mama ne ducea la biserică. Noi eram unsprezece copii şi ea ne ducea la biserică şi, copii fiind, îi spuneam mamei că ne dor picioarele, că vrem să ieşim afară. Şi mama ne spunea: «Măi, voi nu ştiţi ce înseamnă rugăciunea şi nu ştiţi să vă rugaţi lui Hristos, dar durerea picioarelor voastre este rugăciunea voastră către Dumnezeu».

Într-un sat era o crîşmă şi oamenii beau, adică bărbaţii, că pe vremea aceea nu mergeau femeile la crîşmă. Acuma mai merg. Acolo oamenii beau şi înjurau şi se băteau, iar în toată crîşma era un singur demon, unul dintre cei mai mici, care statea şi dormea pe tejghea, pentru că nu avea ce face. Iar în satul acela era o femeie văduvă, cu şapte copii, şi toţi se rugau seara. Şi împrejurul casei era o legiune de draci...

Să ştiţi, fraţilor, ca şi în jurul bisericilor noastre mari legiuni de draci se învîrtesc, încercînd să rupă pe cineva. Pentru că unde să se ducă demonul să lucreze? La discotecă, la crîşmă, pe plajă? N-are ce face acolo. Duhurile rele lucrează acolo fără osteneală multă. Însă în biserică este credinţa cea adevărată, rugăciunea cea adevărată, pe care noi o practicăm, pe cît ne stă în putinţă, şi demonii ne înconjoară din toate părţile şi lovesc acolo unde este mai mare sensibilitatea noastră spirituală. Pentru că strecoară îndoiala, pentru că strecoară gîndul că degeaba te rogi, pentru că strecoară gîndul că ai ceva mai bun de făcut, sau îţi strecoară gîndul că rugăciunea aceasta nu va fi ascultată. Dar, dacă stăruim, situaţia se schimbă.

Cînd am intrat în închisoare ştiam puţine lucruri despre credinţă, foarte puţine. Cînd am intrat la Medicină, ştiam anumite lucruri despre rugăciune, dar venind la Bucureşti, am asistat la începuturile Rugului Aprins, o organizaţie de rugăciune şi de credinţă pe care o făcuseră Sandu Tudor [viitorul ieroschimonah Daniil – n. n.], Părintele Stăniloae, Părintele Ghiuş, Părintele Băbuş, [Alexandru] Mironescu, o serie întreagă de laici şi de clerici care au făcut cicluri de rugăciuni şi de predici, vorbind despre perlele deşertului, şi am rămas surprins cîte adîncuri ascunde rugăciunea, ce adînc duhovnicesc se găseşte în ea şi cît de mult ne putem noi transpune în rugăciune, pentru a face din rugăciunea noastră o rugăciune adevărată. Toate aceste figuri sînt figuri extraordinare ale Bisericii noastre, care, în decursul timpului, au murit, dar au lăsat în urma lor o dîră luminoasă şi mulţi dintre noi urmăm această linie pe care părinţii noştri din ţară ne-au trasat-o atunci. Acolo am învăţat foarte multe lucruri. Şi din ce în ce m-am adîncit, pînă cînd în 1948 am fost arestat, iar cînd am ajuns în închisoare, într-adevăr am simţit că rugăciunea lucrează.

Am stat în închisoare cu diverşi oameni politici, cu diverşi ierarhi, cu diverşi preoţi buni, cu călugări, şi am înţeles ca rugăciunea este strădanie. Foarte mare strădanie.

În momentul rugăciunii, în momentul cînd te aşezi la rugăciune, diavolii te atacă şi, după primele cuvinte, după primele scurte rugăciuni pe care le faci, el, diavolul, îţi pune în minte tot felul de gînduri. Gînduri lumeşti. Tot felul de gînduri neimportante. Pînă şi curiozitatea de a şti cît e ceasul lucrează în mintea ta. Pînă şi curiozitatea de a şti dacă afară e soare sau nor. Toate acestea lucrează ca nişte acţiuni nevinovate, dar ele strică glasul rugăciunii din inima noastră.

Părintele Porfirie spune că aceste gînduri care ne vin nouă în minte în timp ce ne rugăm sînt ca nişte avioane. Le auzi departe, foarte încet, ca pe un zgomot, aşa, fără insistenţă puternică, şi creşte, şi creşte, şi creşte, şi cînd ajung deasupra capului tău, te copleşesc cu zgomotul lor, şi apoi trec mai departe. Dar dacă intri în conversaţie cu asemenea gînduri, ele fac din inima ta aeroport. Mă întreabă unii credincioşi cum să facă să lupte împotriva gîndurilor omeneşti care vin în minte cînd se roagă. Primul lucru e să nu le dai atenţie. Adică să le laşi să treacă peste capul tău. Al doilea lucru e să chemi ajutorul lui Dumnezeu şi al îngerului păzitor. Şi al treilea lucru e să nu deschizi inima ta pentru o conversaţie cu gîndurile rele. Pentru că demonul este mai puternic decît noi.

În primul rînd, trebuie să ne rugăm cu pietate şi cu umilinţă. Citind rugăciunile de spovedanie scrise de Sfîntul Ioan Gură de Aur, de Sfîntul Simeon Noul Teolog, de alţi Sfinţi ai Bisericii noastre, extraordinari, pe care ne-am învăţat să ni-i facem modele, vedem că înşişi acei părinţii îmbunătăţiţi mărturisesc ispitele pe care le-au suferit, gînduri necuvioase, răutăţi, explicaţii raţionale date rugăciunii. Iată ce spune Sfîntul Simion Metafrastul: «Căci ce rău n-am săvîrşit? Ce păcat n-am făcut?». Cînd citesc rugăciunile dinaintea spovedaniei şi împărtăşaniei, mă gîndesc cîte răutăţi nu am făcut în viaţa mea. Dacă un sfînt precum cei care au scris aceste rugăciuni, Sfîntul Ioan Gură de Aur, Sfîntul Simion Metafrastul, a fost ispitit, cum să nu fiu eu ispitit? Dacă un sfînt spune că a rostit vorbe deşarte şi a săvîrşit beţie, lăcomia pîntecelui, pizmă, iubire de avuţie, cum să fie oare gîndurile mele? Dar Sfîntul Simion Metafrastul mai zice: «Ştii mulţimea răutăţilor mele. Dar şi credinţa mea o ştii». Iar aceasta este o mare consolare. Pentru că Dumnezeu nu ia în seamă numai rugăciunea mea efectivă, ci şi *strădania* mea.

Diavolul turbează atunci cînd cineva se roagă. Aşa se explică de ce sîntem aşa atacaţi atunci cînd ne rugăm. Este o armată de demoni care ne aduc toate gîndurile acestea josnice. Ele nu sînt răutăţi mari, dar este de ajuns că aceste gînduri omeneşti se interpun şi ne despart de Dumnezeu. Gîndurile te împresoară, amintirile îţi răpesc liniştea, lucruri fără importanţă îţi vin în minte.

Îndată ce ţi-ai pregătit inima şi ţi-ai curăţit mintea de grijile zilei, pe care oricum nu le poţi birui de tot, veghează şi vezi din care parte vine diavolul. În clipa aceea, îngerul de rugăciune care te veghează vine de-a dreapta ta, iar diavolul de rugăciune care te veghează, de-a stînga ta. Diavolul de rugăciune încearcă să te ia de la rugăciune, să rupă relaţia ta cu Dumnezeu, iar îngerul îţi pune în inimă gînduri curate, îţi sprijină mintea, raţiunea bună, ca să te opui tuturor influenţelor rele şi ca să faci o rugăciune cu adevărat bună.

PUNCTE CARDINALE Aprilie 2007 Nr. 4/196 PAG. 9

Părintele Roman Braga spune că, atunci cînd te așezi la rugăciune, trebuie să golești mintea ta de orice imagini și nici în timpul rugăciunii să nu îți închipui nimic, pentru că Dumnezeu va pune în mintea ta golită de imagini Duhul Său cel Sfînt și te va umple de prezența Sa. Mărturisesc că și eu am încercat să fac așa, adică să-mi golesc mintea de tot ceea ce constituie lumea aceasta și relația mea cu lumea aceasta materială, dar n-am reușit întotdeauna. Sînt clipe în care reușesc. Sînt clipe în care mă înalț deasupra acestor imagini, dar această ridicare durează puțin, din cauza neputinței mele.

De aceea, eu cred că, fiind carne și suflet, fiind trup și minte, avem nevoie de niște *trepte*. Avem nevoie să ne agățăm partea rațională din noi, partea imaginativă din noi, de ceea ce vedem în față, și în special de icoană. Icoana este cea care face prima treaptă în ridicarea noastră în domeniul spiritului. Este bine ca, dacă ai în fața ta o icoană, să-ți fixezi antenția ta asupra icoanei. Să faci din Sfîntul pe care îl reprezintă o legătură între tine și Dumnezeu. După aceea poți să îți închipui viața Sfîntului, să vezi minunile pe care le-a făcut, să vezi ajutorul pe care ți l-a dat în alte împrejurări, să vezi prezența lui în icoană, sau în moaște, sau în sufletul tău. În felul acesta depășești și al doilea stadiu. Al treilea stadiu este acela în care în mintea ta imaginile acestea nu mai lucrează, ci totul vine de la Dumnezeu prin umplerea spațiului duhovnicesc cu prezența lui Dumnezeu în sufletul tău.

Dacă te rogi cu voce tare, pentru că de multe ori ne rugăm cu voce tare, pentru că ne putem concentra mai mult, să nu te lași răpit nici de rezonanța cuvintelor, nici de fraza frumoasă, căci unele rugăciuni sînt foarte frumoase. Să nu te lași ispitit de "estetică". Mi-aduc aminte că prima dată cînd am citit *Acatistul Rugului Aprins*, nu am înțeles nimic. Așa de frumos suna *Acatistul Rugului Aprins*, așa de extraordinar de teologic suna, încît n-am rămas decît cu o idee de frumos. Dar și asta a fost bună. Pentru că prin frumosul mistic, Dumnezeu a lucrat în noi.

În general, dacă ne rugăm fără cuvinte, numai cu gîndul, există un decalaj între mintea mea și rostirea cuvintelor. Medicii zic așa. Că în momentul cînd spun ceva în gînd, de exemplu *Tatăl nostru*, spun dintr-o răsuflare, dar epiglota, organele mele fonetice, lucrează mai încet. Se face un decalaj între gîndul meu și rugăciunea propriu-zisă. De aceea, chiar dacă te rogi în gînd, și rostești cuvintele în gînd, chiar incomplete, este bine să realizezi o rezonanță între cuvînt și gînd. Altfel imaginea se dublează. O dată prin gînd și o dată prin tentativa epiglotei, care face o mișcare foarte mică, dar are o inerție. Și rămîi în urmă și pierzi concordanța între gînd și rostirea rugăciunii.

Dacă mintea te părăsește în timpul rugăciunii, ducîndu-se cine știe pe unde, întoarce-o înapoi. Încearcă să-ți întărești atenția. Și îngerul rugăciunii îți spune nu doar că ai pierdut rugăciunea, ci și locul exact unde ai pierdut-o. Dacă această întrerupere a rugăciunii este o obișnuință, atunci îngerul nu îți mai poate spune. Pierzi și recîștigi, pierzi și recîștigi, și nu avansezi decît foarte puțin. Dar dacă ai o atenție, o trezvie a gîndului și a minții tale, atunci într-adevăr îngerul îți amintește unde ai pierdut dulceața rugăciunii.

Sînt niște mici exerciții care îți recheamă înapoi gîndul. De exemplu cînd te așezi în genunchi, prin aplecarea genunchilor toată ființa ta s-a angajat în rugăciune. Simpla unire a palmelor tale te angajează din nou în rugăciune. Semnul crucii sau cel mai mic gest contribuie la chemarea înapoi a rugăciunii. În felul acesta, cu gesturi mici și nespectaculoase, putem face ca îngerul să ne aducă înapoi rugăciunea și să mergem mai departe cu ea.

Sînt persoane care încearcă să înlocuiască rugăciunea cu rugăciunea inimii. Cred că asta este pentru cei mai avansați. Am fost la Essex, în Anglia, unde ei practicau rugăciunea inimii. În cerc și adeseori înlocuiau vecernia cu rugăciunea inimii și, în cerc, era un cerc de călugări și de călugărițe, fiecare spunea de o sută de ori rugăciunea inimii. Întîi unul, apoi altul, apoi altul... Mi se părea că e un fel de contabilitate. Fiecare își număra de cîte ori a spus rugăciunea. Părea o contabilitate pe care o țineai lui Dumnezeu.

Problema este așa, fraților. Toate rugăciunile încep cu rugăciunile începătoare, cu Trisaghionul, *Împărate ceresc*, *Sfinte Dumnezeule*, *Preasfintă Treime*, *Tatăl nostru*, Crezul, Psalmul 50, rugăciunile către Maica Domnului. Acestea sînt rugăciunile de bază. Fără acestea degeaba intri în rugăciune, chiar dacă ești un avansat, ca sfinții părinți de la Sfîntul Munte, nu ca noi. Trebuie să-ți pregătești inima ta pentru rugăciunea cea mare. Prima rugăciune este către Sfîntul Duh, apoi către Sfînta Treime, apoi către Dumnezeu Tatăl – și așa mai departe. Toate au o destinație precisă. Adeseori îi întrebam pe copiii de la Seminar, unde eram profesor, cui este închinat *Împărate ceresc*. Nu știau. Toți făceau rugăciunile, dar nu știau Cui se adresează!

Așa că este bine să începeți cu rugăciunile începătoare și apoi să avansați. Chiar dacă spuneți numai rugăciunile începătoare. Încă o dată, și încă o dată, și de zece ori, și de o sută de ori. Cu timpul, rugăciunea lucrează în inima noastră și o reface ca să mergem pe linia cea adevarată a rugăciunii. De acolo poți să faci rugăciunea inimii, poți să rostești alte rugăciuni. Dar cred că rugăciunea inimii, spusă noaptea, este o lucrare a Sfîntului Duh, care lucrează în inima noastră și pe care trebuie să o săvîrșim cu toată pietatea.

Cînd am intrat a doua oară în închisoare, intrasem în preoție din '72 pînă în '78. În '78 am fost scos din școală, din învățămînt, din Biserică, așa că am fost dat, am fost livrat Securității, fără nici o protecție eclezială. Nu mai aveam Biserică, nu mai aveam școală, nu mai aveam protecție de nicăieri, nici un arhiereu nu-și asuma răspunderea pentru mine și am simțit că sînt pierdut. Am fost arestat și pus în închisoare. Multă vreme făcusem rugăciuni cu elevii mei de la Seminar. Ne întîlneam seara, citeam un text din Biblie, rosteam niște rugăciuni. Dacă Dumnezeu punea în gura cuiva lucruri noi, cuvînt pentru explicarea textului biblic citit, își spunea cuvîntul; dacă nu, plecam fiecare acasă, gîndindu-ne la ce ar fi trebuit să facem acolo. Și ajunsesem să cred că știu cu adevărat să mă rog...

Am ajuns în închisoare și am văzut că nu știam să mă rog. Pentru că trăiam într-o atmosferă de spaimă în închisoare. Eram totdeauna tulburat. Cînd mă rugam, gardienii mă tulburau sau chiar mă băteau, ca să încetez rugăciunea, și nu reușeam să depășesc această încrîncenare din mine. Nu reușeam să-mi fac rugăciunea mea. Nu reușeam să zic: *Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătosul*. Nici atît nu reușeam... Era o încrîncenare în mine... Și mi-am adus aminte de ceea ce spune Sfîntul Maxim Mărturisitorul despre rugăciune și, într-adevăr, veneam cu rugăciunea... Cu rugăciunea adîncă, așa... Încercam să-mi golesc mintea de toate răutățile, de tot ce era rău în mine, de tot răul ce venea din afară, și ajungeam pînă la un moment dat, și acolo se deschidea o prăpastie... O prăpastie îngrozitoare... Nu știam ce e acolo. Era îngrozitor și mă trăgeam speriat înapoi. Pînă cînd, la un moment dat, am ajuns să mă arunc în prăpastie și, așa cum diavolul I-a spus lui Iisus că Dumnezeu va trimite îngerii Săi pentru ca să nu se lovească piciorul Lui de piatră, așa s-a întîmplat și cu mine. Dumnezeu a trimis îngerul care m-a salvat, și nu s-a rănit piciorul meu de piatră".

Prezentare și consemnare
de Lucian D. Popescu

Petru-Vodă, 9 octombrie 2006:
Părintele Gheorghe Calciu
cu Părintele Stareț Iustin Pârvu

DIVINA COMEDIE A LUI DANTE

ÎN NOUA VERSIUNE ROMÂNEASCĂ A LUI RĂZVAN CODRESCU

PURGATORIUL

CÎNTUL III

Porniți spre munte, Dante și Vergiliu (care nu mai are siguranța din Infern, căci Purgatoriul nu-l mai străbătuse înainte) sînt descumpăniți de asprimea locurilor. O clipă, lui Dante, care nu-și zărește decît propria umbră proiectată pe pămînt, i se face teamă că a fost părăsit, dar Vergiliu îi dă din nou curaj și-i vorbește despre diferența dintre trupurile vii și înfățișările lor spectrale, accentuînd pe faptul că tainele lui Dumnezeu și ale lumii de dincolo nu pot fi înțelese pînă la capăt de mintea omenească, sfătuită a se mulțumi cu constatatrea efectelor (conform scolasticii medievale, există o cunoaștere *a posteriori*, a cauzei prin efect, numită *demonstratio propter quid*, și una *a priori*, a efectului prin cauză, numită *demonstratio propter quia*). În timp ce bîjbîie pe la poalele muntelui, zăresc un pîlc de duhuri și le cer îndrumare. Acestea sînt tulburate de faptul că Dante era viu, dar acceptă să-i ajute. Poetul florentin stă de vorbă cu Manfredi, fiul natural al lui Frederic II și al Biancăi Lancia, mort în bătălia de la Benevento (1266) și îngropat pe malul rîului Verde, nepot al împărătesei Constanța și tată al unei fiice cu același nume, căreia îl roagă pe Dante să-i spună, la întoarcerea sa în lume, că tatăl ei, deși excomunicat de Biserică, se află în Purgatoriu și are mare nevoie de rugăciunile celor încă în viață.

1 Deși pe cîmp acea zorită gloată
se-mprăștie spre muntele în care
ne cercetează sfînta judecată,

4 de domnul bun eu mă lipii mai tare,
căci fără el au cum aș fi răzbit
și cine-n sus mi-ar fi deschis cărare?

7 Dar el părea de cuget dojenit:
o, suflet pur și demn, ce dram de vină
te poate chinui așa cumplit?!

10 De cum simții că-n pasu-i se-mpuțină
pripa ce-oricărui gest noblețea-i fură,
ieși mai mult și mintea-mi la lumină,

13 rîvnind mai larga gîndului măsură,
și fața-mi ridicai spre culmea care
spre cer se despuia de marea-azură.

16 Simțeam arzîndu-mi soarele-n spinare,
dar dinaintea-mi razele-și frîngea,
că-i sta zăgaz ființa-mi muritoare.

19 Cătă-ntr-o parte-atunci privirea mea,
speriat că-n urmă nimeni nu mai vine,
de vreme ce doar umbra-mi se vedea.

22 „De ce te îndoiești?", grăi, spre mine
întors cu fața, cel trimis de sus:
„Nu crezi că te petrec și că-s cu tine?

25 E seară acolo unde-n groapă-i pus
lumescul trup ce l-am purtat odată,
din Brindis luat și-n Neapole adus.

28 Ci-acum, că umbra-mi nu se mai arată,
nu te mira, cum nu te miri că poate
din cer în cer lumina să răzbată.

31 Acestor corpuri Cel Deplin în toate
le dă să-ndure, s-ardă, să înghețe,
dar nu știm cum, că-s taine ferecate.

34 E-o nebunie-a minții prea-ndrăznețe
să spere a pătrunde-n veșnicia
ființei celei una în trei fețe.

37 Voi, oameni, mulțumiți-vă cu quia,
că-nvederate toate de v-ar fi,
să nască nu mai trebuia Maria;

40 văzut-ați mulți ce fără roade vii
cătară-a-și stîmpăra al minții zel,
ce dat le fu pe veci a-i chinui:

43 vorbesc de Platon și de-Aristotel,
și de atîția alții..." – și-a lui frunte,
lăsînd-o-n jos, se-nchise mut în el.

46 Ajunși de-acum la poala-acelui munte,
atît de-abruptă stînca îmi părea
încît în van piciorul sta s-o-nfrunte.

49 O scară lină e pe lîngă ea
la Lerici și Turbia chiar coasta
de munte cea mai goală și mai rea.

52 „Mai știu și eu pe unde stînca asta
mai lesne-ar fi, de aripi n-ai, s-o sui?",
grăi Virgil, privind din loc năpasta.

55 Și-n timp ce el părea că-n mintea lui
tot cumpănea, cu genele plecate,
iar eu cătam spre muntele silhui,

58 zării un pîlc de umbre înșirate
venind domol din stînga și cu greu,
de nu știam: mă-nșel sau am dreptate...

61 „Maestre, ia privește!", zis-am eu.
„Se-arată cine calea să ne-o spună,
ce nu poți singur s-o cunoști mereu".

64 Privi atunci și cu nădejde bună
răspunse: „Hai spre ei, că umblă-agale;
iar tu, fiu drag, din îndoieli te-adună!".

67 Le-am fost ieșit cu pași vreo mie-n cale
și-atunci cînd ne aflam nu mai departe
decît s-arunci cu piatra-n ei din vale,

70 se strînse pîlcul cel trecut prin moarte
ciopor în gura rîpei, smirnă stînd,
cum cel nesigur șade mai deoparte.

73 Și-atunci Virgil: „O, duhuri", zise blînd,
„alese la soroc spre-acel alin
pe care cred că-l și gustați în gînd,

76 ne spuneți unde-i muntele mai lin,
ca să putem urca spre culmea lui;
ce știi deplin, grăbești să faci deplin".

79 Cum oile din țarc doar una-ntîi,
sau două-trei, se-ncumetă să iasă,
iar restul cată-n jos și stau momîi,

82 și fac ce face cea dintîi purceasă,
că stînd aceea, blînde stau și ele,
și fără rost în coaste i se-ndeasă,

85 la fel văzui cum fruntea cetei cele
de duhuri fericite se urni
făcînd spre noi sfioase temenele.

88 Dar cînd fruntașii prinseră-a zări
în dreapta mea lumina cum se curmă,
iar umbra-mi peste stînci se alungi,

91 se-opriră și se traseră în urmă,
și tot așa, chiar neștiind de ce,
făcu-ndărătul lor întreaga turmă.

94 „Chiar ne-ntrebat, adeveresc că e
om viu în trup acesta ce-l vedeți,
de-aceea-n soare umbra-și mlădie.

97 Nu vă uimiți, ci-ncredințare aveți
că nu fără a cerului putere
sînt pașii lui pe-aceste stînci drumeți",

100 grăi Virgil; iar umbrele-austere:
„Vă-ntoarceți și urmați-ne pe-aci",
din mîini și vorbe prinseră-a ne cere.

103 Și-mi zise una: „Orișicine-ai fi,
în mers întoarce-ți fața ta și cată
la mine dacă nu cumva mă știi".

106 Eu mă-ntorsei și seama-i luai îndată:
era bălai, și chipeș, și distins,
dar o sprînceană o avea crăpată.

109 Cînd, stînjenit, zisei că sînt convins
că pînă-atunci nu-l mai văzusem, pieptul
și-l dezveli, de-o rană grea cuprins.

112 „Manfredi sînt", grăi, zîmbind, de-a dreptul,
„nepot Constanței, marii-mpărătese,
și-a rugă-al meu cuvînt spre tine-ndreptu-l:

115 ieșit de-aci, copilei mele-alese,
Siciliei și-Aragonului mîndrie,
tu zi-i ce-i drept, de zvonuri să nu-i pese.

118 Cînd trupul meu străpuns a fost să fie
de două răni de moarte, mă lăsai,
plîngînd, în mîna Cui să ierte știe.

121 Cu mari păcate eu mă-povărai,
dar sfînta Milă brațe-ntinse are
spre cel căit și-ntors din răul trai.

124 Dacă păstorul din Cosenza care
de Clement fuse-asupra-mi asmuțit
Scriptura o citea mai cu răbdare,

127 sub stivă grea și azi s-ar fi odihnit,
spre Benevento, unde podul gată,
bietul meu trup, în urmă azvîrlit

130 afară din regat, sub vînt și zloată,
pe Verde-n jos, pe unde-l strămutară
cu stinse facle,-n taină-nfricoșată.

133 Dar nu-i blestemul greu ce-l aruncară
de veșnica iubire mai presus,
cît timp ne e speranța primăvară.

136 Ce-i drept, cel din Biserică exclus,
oricît s-ar fi căit, atunci cînd moare,
să stea pe-afara acestei rîpe-i pus

139 de treizeci ori acel răstimp în care
sub anatemă fu, de nu-i scurtat
sorocul lui prin rugi mijlocitoare.

142 Vezi dar cît aș fi eu de-ajutorat
să-i dai Constanței mele dragi de veste
cum m-ai văzut și ce-am de îndurat;

145 căci mană ruga celor vii ne este.

(În numărul viitor: *Cîntul IV*)

ECOURI LA NOUA VERSIUNE ROMÂNEASCĂ A *INFERNULUI*

Dan Stanca, *Dante, din nou în româneşte* (*Aldine*, 09 dec. 2006, p. 1):

La Editura Christiana a apărut o nouă versiune în limba română a *Infernului* lui Dante. Cel care s-a încumetat să facă o muncă titanică – şi pe care o va continua, întrucât are de gând să transpună şi *Purgatoriul* şi *Paradisul* – este Răzvan Codrescu. El ne mai oferă şi o substanţială bibliografie dantescă, traducerile în româneşte de-a lungul vremii, precum şi un studiu în care-l analizează pe Dante între viaţă şi operă. [...] Într-o vreme când asemenea întreprinderi nu mai tentează aproape pe nimeni, iar acei ocnaşi ai cuvântului care totuşi le fac sunt priviţi cu neîncredere, Răzvan Codrescu a plecat la drum conştient că se află în faţa eternului pariu pascalian: de pierdut nu pierzi nimic, de câştigat câştigi totul. Traseu al solitudinii, ca şi Dante, care la mijlocul vieţii a avut viziunea acestui drum de dincolo de lume, în teritorii ale invizibilului în care tot mai puţini cred, opera de traducere nu este doar un exerciţiu filologic, dozare a fondului de arhaisme şi neologisme al limbii tale pentru a limpezi subtilităţile textului original, ci de trudă spre desăvârşire interioară. Altfel spus, după ce l-ai tradus pe Dante nu mai eşti acelaşi cu cel de la început. Traducătorul ne spune că a încercat să fie mai fluent decât Coşbuc şi mai aproape de text decât Eta Boeriu. Nu a scăpat din vedere nici versiunea lui Alexandru Marcu, făcută în proză, cum se ştie. Ediţia este bilingvă şi are reproduceri ale gravurilor ediţiei veneţiene din 1529. Închinată memoriei eminentului romanist Marian Papahagi, lucrarea despică mâlul anilor 2000, ca o spadă din cel mai dur oţel.

Teodor Baconsky, *Infernul* regăsit (*Dilema veche*, anul IV, nr. 154, 19-25 ianuarie 2007, p. 18):

... Tot în afara Academiei, deşi în strictul respect al spiritului ce s-ar cuveni să anime acel for, s-a consumat deunăzi o altă premieră editorială: apariţia noii tălmăciri din *Infernul* lui Dante, pe care i-o datorăm lui Răzvan Codrescu (Bucureşti, Christiana, 2006, 527 pagini). Dacă în cazul profesorului Dan Sluşanschi, indolenţa presei culturale poate fi explicată numai prin comoditatea unor exegeţi nepregătiţi, aici ocultarea momentului ar putea fi stimulată, în plus, de eticheta pe care stînga culturală a lipit-o, dogmatic, pe fruntea traducătorului. Dat fiind că Răzvan Codrescu e un „stîlpnic" al dreptei naţionaliste, darurile sale de eseist, poet şi traducător au fost ignorate de-a valma, astfel încît „erezia" opţiunilor politice a devenit mormînt al recunoaşterii sale publice. Impur provincialism...

Eu, care-l cunosc demult pe Răzvan Codrescu, îl ştiu de mare caracter, de tragic iubitor al tradiţiei româneşti autentice şi de visător impenitent, care şi-a dobîndit, din pricina temperamentului său polemic, o mulţime de adversari neconsolaţi.

Acum, acest scriitor cu venin în stilou, dar nu şi în sufletul său de cavaler, îşi dă măsura de stilist şi adnotator laborios. Noua sa versiune a *Infernului* vede lumina tiparului într-o inovantă ediţie bilingvă, îmbogăţită cu note, comentarii, o postfaţă şi abundente repere bibliografice. Un veritabil festin, din meniul căruia se vor înfrupta, sper, şi mai tinerii cititori, aflaţi la prima descoperire a *Divinei Comedii*. Dar nu doar ei: am redescoperit eu însumi partea cea mai sumbru palpitantă a poemului dantesc, gustînd întinderile şi adîncimile limbii române (de care voitul manierism al prezentei recenzii s-a molipsit, uitîndu-şi lipsa de har).

Deşi nu pot compara proaspăta versiune Codrescu decît cu aceea semnată cîndva de Eta Boeriu, simt că ea îşi depăşeşte precursoarele atît prin plasticitate, ritm şi adecvare teologală, cît şi graţie diversităţii semantice, alternînd arhaismul şi neologismul în folosul celei mai temerare prozodii. Lucrul e atît de temeinic în nuanţe şi variat în sunet încît lectura decurge cu o jubilatorie şi, aş spune, necucernică plăcere. *Infernul* de acum poartă accente insolite, evocînd anacronic parfumul pieselor shakesperiene. Textul românesc preia ceva din tonul oracular al sonetelor voiculesciene, distribuie ludice accente ce amintesc îndrăznelile unui Şerban Foarţă şi îngînă, pe alocuri, solemnitatea orfică a liricii lui Doinaş. E o sinteză judicios închinată lui Marian Papahagi, singurul care, de-ar mai fi trăit, s-ar fi putut măsura cu atare subtilitate. Papahagi, ilustrul romanist, ar fi dat poate la iveală o traducere mai livrescă, mai seacă în accepţia bibliotecară şi emfatică a cuvîntului, pe cînd Codrescu ne îmbie o versiune respectuoasă faţă de latura suculent-orăşenească a dantescului *dolce stil nuovo*. Un spaţiu de locvacitate goliardică, în care trama scolastică a geografiilor extramundane se domesticeşte prin ireverenţă şi libertinaj sublimat.

Sper, fireşte, ca Răzvan Codrescu să ne dăruiască, la rînd, *Purgatoriul* şi *Paradisul*, nu doar pentru a desăvîrşi acest monumental efort creator, ci şi pentru a ne făgădui noi delicii ziditoare. Va fi astfel cîştigată însăşi cultura naţională, dezvăţată de aerul tare al măreţiei, cu care se deprinsese odinioară, şi pe care numai proba universalului i-l mai poate reda.

Florin Dumitrescu, *Codrescu „condamnat" să-l traducă pe Dante* (în blogul *Textier*):

În *Infernul* lui Dante pedepsele damnaţilor corespund simbolic cu păcatul din timpul vieţii: prezicătorii sînt blestemaţi să umble cu capul întors la spate; trădătorii – să zacă scufundaţi în gheaţă; hoţii sînt prefăcuţi în şerpi etc. Răzvan Codrescu, care mai are muuult pînă la judecata finală, mărturiseşte public că a furat cînd era mic o carte: şi anume *Divina Comedie* tălmăcită de Eta Boeriu. Cartea furată s-a dovedit a fi un obiect al destinului: *Comedia* lui Dante Alighieri a fost o lectură care i-a marcat micului Răzvan devenirea şi cariera: scriitorul Răzvan Codrescu este azi un excelent romanist, traducător – printre alţii – al misticilor spanioli, precum şi un interesant gînditor creştin. Mai mult decît predestinare – vocaţie şi fără îndoială răscumpărare. După cum Codrescu însuşi traduce inscripţia de pe celebra poartă, "Voi ce intraţi, nu mai speraţi scăpare!"...

Poate fi acesta şi un îndemn către contemporani de a merge în librării, dar nu pentru a fura... decît cel mult cunoaştere şi delectare. Căci sînt de aşteptat deopotrivă revelaţii şi confirmări de la traducerea lui Răzvan Codrescu, din care a fost editat deocamdată *Infernul*, în ediţie bilingvă, la Editura Christiana, cu aparat critic şi ilustraţii reproduse după superbul incunabul lucrat la Veneţia între 1500 şi 1529 de Bembo şi Manuzio.

Mircea Platon, *Nostalgii înviorătoare* (în *Convorbiri literare*, februarie 2007, şi în *Rost*, anul V, nr. 49, martie 2007, pp. 51-52):

... Dacă tot am vorbit de Europa, nimic nu e mai european decît Dante şi a sa *Divină Comedie*, al cărei "Infern" e inspirat adus pre româneşte de Răzvan Codrescu (în *Divina Comedie. Infernul*, text bilingv, Bucureşti, Editura Christiana, 2006, 528 pagini ilustrate cu xilografiile ediţiei veneţiene din 1529). Într-unul dintre eseurile sale despre Dante, T. S. Eliot nota că, pentru a-l înţelege pe marele florentin, nu trebuie să fim bine informaţi în privinţa filosofiei scolastice, ci să-i citim cu atenţie textele: "Ceea ce ne trebuie e nu informaţie, ci cunoaştere: şi primul pas către cunoaştere e să recunoaştem diferenţa dintre formele sale de gîndire şi simţire şi cele ale noastre (...) Trebuie să învăţăm să acceptăm aceste forme: şi *acceptarea* lor e mai importantă decît orice altă formă de credinţă".

Mergînd pe firul acestei idei, cine putea *accepta* mai bine temeiurile danteşti decît o inteligenţă canonică precum cea a lui Răzvan Codrescu? Om al tradiţiei, trăitor al paradoxului creştin, eseist al interstiţiului patericul şi al obliteraţilor istoriei, Răzvan Codrescu cunoaşte mai bine decît mulţi valoarea contestatară a *ascultării*, energia ziditoare (*Vita Nuova*) pe care ţi-o oferă înrădăcinarea în înţelepciunile trecutului. Dacă în epoca interbelică se spunea că "intelectualii e fascişti" (vezi eseul lui Mircea Eliade), astăzi li se refuză însăşi calitatea de intelectuali tuturor celor bănuiţi de "obedienţe" ortodoxe. Traducîndu-l pe Dante, Răzvan Codrescu confirmă calitatea sa intelectuală şi indică tipul de ecumenism pe care are a-l îmbrăţişa intelectualitatea noastră îmbisericită: ecumenismul valorilor autentice, al temeliilor creştinătăţii şi Europei în care tocmai ne-am integrat oficial.

Dacă ar fi să apropii traducerea lui Răzvan Codrescu de una dintre cele precedente, aş spune că îmi aminteşte de cea a lui George Coşbuc prin suflu şi imaginaţie lexicală. [...] În mîinile lui Răzvan Codrescu, traducerea devine arta pierderii de sine pentru a se regăsi. E, în acest masiv op, cu versurile şi gravurile sale de veche extracţie, un îndemn la reculegere pe care nimeni nu-l poate refuza. Deşi probabil că mulţi îl vor ignora, în tumultul infernului *second-hand* în care trăim...

Lector, *Eveniment editorial* (în *Credinţa ortodoxă*, februarie 2007, p.)

La sfîrşitul anului 2006, cu puţin înainte de sărbătorile Naşterii Domnului, Editura Christiana din Bucureşti a fost promotoarea unui mare eveniment cultural: scoaterea de sub tipar a cărţii ***Divina Comedie. Infernul*** a lui Dante Alighieri. Dimensiunea de eveniment editorial şi spiritual, în aceeaşi măsură, se impune prin părtăşia mai multor factori. Primul: ediţia ne oferă o tălmăcire nouă a celebrei epopei danteşti (prima parte), datorată polivalentului om de cultură care este Răzvan Codrescu (eseist, poet, editor, traducător, publicist). Al doilea: textul este tipărit în versiune italiană şi în versiune românească, puse în pagini oglindă. Al treilea: fiecare din cele 34 de cînturi ale ***Infernului*** este deschis cu o reproducere de pe celebrele xilografii ale ediţiei de la Veneţia din 1529. Al patrulea: prin format, prin condiţiile grafice şi de tipar de excepţie, cartea este o bijuterie bibliofilă. Al cincilea: lucrarea dispune de câteva sute de note şi comentarii, de o postfaţă cu ample şi pertinente referiri biografice asupra lui Dante şi de o bibliografie care, deşi selectivă, este foarte cuprinzătoare. În aceste vremuri, când majoritatea covîrşitoare a oamenilor îşi îndreaptă atenţia exclusiv către problemele materiale ale vieţii, apare cîte un visător, câte un idealist, care o porneşte contra curentului, îşi sacrifică ani întregi din scurtul timp ce ni s-a dat şi tălmăceşte poezie, bătând măsura de 11 silabe la fiecare vers şi potrivind rima terţinelor danteşti, căutînd cu sudoare şi răbdare echivalenţa precisă a cuvântului italian medieval în cuvînt românesc actual, păstrînd nealterate expresivitatea şi savoarea poeziei. E puţin, e mult? Noi credem că e bine foarte. Traducătorul, însă, consideră că a fost o datorie personală să scoată la lumină o versiune nouă a ***Infernului*** (urmează finalizarea traducerii complete a ***Divinei Comedii***), mai degrabă un canon de pocăinţă creştinească, aşa cum ne mărturiseşte emoţionat în *Prologul traducătorului*. Postîndu-ne şi noi în perspectiva spirituală a lui, credem că este foarte posibil ca Dumnezeu, prin osîrdia acestui om, să ne fi transmis şi un înfricoşător avertisment, un mesaj despre infern, ţinînd cont de turnanta istorică pe care ne-am înscris ca popor şi pe care alergăm orbeşte, fără să ştim ce ne aşteaptă la linia de sosire.

NOAPTEA DE SÂNZIENE sau ATHANORUL COSMIC

"Şi, pierdut aşa, în pântecele balenei, mă rog lui Dumnezeu să mă ţină în viaţă, întreg, nedigerat de procesele economiei politice până în clipa când voi scăpa şi voi vedea din nou lumina zilei, afară..."

(Mircea Eliade, *Noaptea de Sânziene*, vol. 1, p. 157, Ed. Minerva, Buc., 1991)

Pentru omul modern, reperele timpului sunt date de succcesiunea evenimentelor istorice la care e martor sau despre care ia act într-un fel sau în altul. În măsura în care e om – fie el şi "modern" – el sfârşeşte prin a resimţi succesiunea de evenimente ca "teroare a Istoriei". Ideologiile cu tentă soteriologică, ca şi diversele milenarisme pseudo-religioase nu fac decât să accentueze angoasa celui care se simte măcinat de Istorie.

Ştefan Viziru caută să se sustragă discret ritmurilor vieţii moderne. El SABOTEAZĂ ISTORIA. Însă Ştefan Viziru e lipsit de vocaţie mistică. Aparent, viaţa lui nu diferă cu nimic de a colegilor săi de minister. În măsura în care SABOTEAZĂ ISTORIA, el se (re)integrează treptat ritmurilor cosmice. Desigur, aceasta nu înseamnă încă Marea Evadare din Timp, dar e un pas în direcţia cea bună.

Aici trebuie să facem nişte precizări ce vor fi, prin forţa împrejurărilor, sumare. Pentru Mircea Eliade, iudeo-creştinismul este prima tradiţie care valorifică timpul istoric din punct de vedere religios, dându-i un sens *soteriologic*. Avem, deci, două matrici temporale: a) Timpul ciclic (pe care-l vom numi şi "timp cosmic"), în care există o anumită repetiţie ciclică a epifaniilor ,,strâns legată de ritmurile cosmice" şi b) Timpul liniar (pe care-l vom numi şi "timp istoric"), în care epifaniile ignoră ritmurile cosmice şi unde, prin urmare, repetiţia ciclică e înlocuită printr-o succesiune de momente singulare ca etape irepetabile ale unui scenariu eschatologic.

Descifrată în cheie minoră, această ultimă matrice temporală a dat naştere tuturor ideologiilor şi milenarismelor pe care le denunţam la început. Zeloţii timpurilor biblice sunt încă printre noi. Autorul prezentului eseu are motive să creadă că rândurile ce urmează vor arăta măsura în care epifaniile pot dejuca bruiajul Istoriei. Există momente, locuri şi persoane în care şi prin care Providenţa ne îndrumă tacit. Nu e deloc întâmplător că Ştefan şi Ileana se întâlnesc în ziua Solstiţiului de Vară în pădurea Băneasa. Alchimia califică momentul ca fiind propice începerii Operei la Roşu. Tradiţia populară spune că în Noaptea de Sânziene cerurile se deschid. În vremea copilăriei lui Ştefan, pe locul pădurii Băneasa erau nişte bălţi. Simbolismul copacului ce creşte filtrând energiile apei ne duce cu gândul la ezoterismul ebraic. Pădurea Băneasa e o replică a Grădinii Edenului, iar bălţile nu sunt altceva decât "Apele de Jos", preaplin al potenţialităţii, materie primă (şi ultimă) a viitoarelor transmutaţii.

Un simbol interesant tocmai prin neverosimila lui transparenţă îl constituie MAŞINA cu care – după spusele lui Ştefan – Ileana a venit la prima lor întâlnire. Ca orice vehicul, ea înlesneşte ajungerea dintr-un loc în altul. În cazul de faţă, cele două locuri sunt despărţite nu doar prin distanţă, cât mai ales prin MOD DE A FI. Ileana dezminte vehement existenţa maşinii, însă Viziru nu se lasă convins. Rolul Ilenei este congruent cu al Beatricei lui Dante. Ce-i drept o Beatrice retractilă şi "carteziană", ce nu pare a împărtăşi deloc obsesiile lui Ştefan. Aparent, ea nu diferă prea mult de femeile de aceeaşi vârstă şi statut social. Totuşi, din comportamentul Ilenei transpare o logică aparte, pe care întrebările şi nedumeririle "carteziene" nu fac decât s-o scoată în evidenţă prin contrast.

Ambianţa copacilor şi compania unei femei frumoase sunt, poate, condiţii necesare, dar nu şi suficiente pentru a sesiza puntea pe care – într-o asemenea noapte – suntem invitaţi să păşim. Ni se cere să renunţăm la toate clişeele pozitiviste inoculate prin şcoală şi *mass-media*. Astfel, pentru Ştefan, curgerea timpului nu este liniară şi omogenă. El a recâştigat capacitatea de a fi sensibil la diferenţele CALITATIVE ale timpului. De prisos a aminti că prin "diferenţe calitative" nu înţelegem banala împărţire în zile "bune" şi "rele" pe care subiectivitatea umorilor noastre mereu schimbătoare pare a fi consacrat-o. Şi aici – ca peste tot în proza lui Eliade – avem de-a face cu realităţi trans-personale. Ştefan Viziru se retrage periodic într-o cameră de hotel unde nu permite accesul nimănui. Desigur, suntem îndreptăţiţi să bănuim – împreună cu Ioana – existenţa unui veritabil LABORATOR (mâinile lui Ştefan miros a terbentină). Una dintre ferestrele camerei secrete "dă deasupra parcului", cealaltă "se deschide către mare". Din nou, replica simbolică a Grădinii Edenului şi a "Apelor de Jos" din ezoterismul ebraic.

Locul acesta ce pare a se sustrage duratei profane e perfect congruent cu un altul pe care Ştefan – copil fiind – îl vizita pe furiş. În camera Sambo bomboanele n-au nici un gust şi îţi rămân în gât. Aici, foamea şi setea sunt abolite. Micul Ştefan reintegrează starea paradisiacă, aşa cum doar copiilor le mai este îngăduit să o facă. Amintirea acestor momente de graţie vibrează încă în adult, sensibilizându-l la semnele pe care le primeşte.

Nu întâmplător, la începutul romanului, portarul îi aduce lui Viziru – aflat în camera secretă – mănuşile uitate de Ileana în taxi. Efigii ale mâinilor, mănuşile poartă o certă încărcătură simbolică. Să ne amintim că mâna este prin excelenţă organ al cunoaşterii. Însă – precum bănuiţi deja – nu este vorba despre cunoaşterea conceptuală, ci despre contactul VIU, CONCRET ce ne face apţi să recunoaştem dimensiunea eschatologică a cosmosului. De obicei, contactul acesta ni se refeză, căci el ţine de misterul nupţial al cununiei, faţă de care logica diurnă a silogismului e neputincioasă. Singurul instrument epistemologic valabil aici este dragostea. Înrudit cu YAD ("mână"), verbul ebraic YADA înseamnă atât "eu cunosc", cât şi "eu iubesc". Descriind căile iubirii – deci, ale cunoaşterii – ca labirintice, vom repeta un foarte uzat truism. Se întâmplă ca Ştefan Viziru să semene mult cu un scriitor la modă numit Ciru Partenie. Atât Ioana, cât şi Ileana vor începe prin a-l confunda pe Viziru cu Partenie. În proza lui Eliade, asemenea complicaţii nu-şi găsesc rostul în nevoia scriitorului de a adăuga o notă insolită personajelor şi întâmplărilor sale. Căci nu psihologia interesează aici. Desigur, cititorul ar putea fi derutat de prea desele crize de gelozie pe care Ştefan le încearcă la adresa scriitorului, ce devine – graţie confuziei de la început – părtaş nedorit într-o aventură cu dublă miză – erotică şi epistemologică.

Importanţa mizei creşte în măsura în care dragostea lui Ştefan pentru cele două femei scapă oricărei codificări socio-culturale. În chip originar, *eros*-ul vine de dincolo de lume şi poartă dincolo de lume, drept pentru care cutumele noastre nu au nici o putere asupra-i. În ultimă instanţă, Ştefan caută şi găseşte o cale privilegiată de a transcende Timpul. Că o asemenea modalitate rămâne "ilicită" pentru cei mai mulţi, este altă problemă. Cunoşterea discursivă nu poate da seama de astfel de situaţii. Chiar şi cele mai înţelepte dintre frazele noastre nu sunt decât înşiruiri de cuvinte, iar sensul lor este revelat pe de-a-ntregul doar după ce vom fi avut TIMP să le parcurgem până la capăt. Într-un anumit sens, gândirea discursivă este prizoniera timpului. Prin însăşi natura lui, simbolul scapă acestor limite. Realitatea sa nu se deduce logic după ce ai ajuns la capătul şirului de cuvinte (marcat grafic printr-un punct). Spre deosebire de cuvinte – care se desfăşoară unul DUPĂ altul, deci dia-cronic – simbolul tinde să fie unitar şi sincron. "Părţile" lui ni se înfăţişează SIMULTAN. De câte ori vom încerca să-l "demontăm" pentru a-l prinde în logica noastră, nu vom reuşi decât să-l trădăm, coborându-l în Timp. Dacă Viziru declamă subit: *"Anch'io son' pittore"*, este pentru că pictura, spre deosebire de actul scrisului, transpune privitorul în faţa unui tot sincronic, iar nu în faţa unui şir de semne ce se cer descifrate diacronic. Nimeni nu va "citi" o pictură de Van Gogh ca pe o pagină de ziar. Ajunşi în camera secretă – altfel spus, în "atelierul de creaţie" – prietenii lui Viziru vor fi crunt dezamăgiţi: Nu există decât un singur tablou. Altminteri, pictorul ar cădea şi el în păcatul înşiruirii diacronice pe care vrea s-o evite. Subiectul său este tocmai MAŞINA văzută de "pictor" în pădurea Băneasa. Invitaţii cer să vadă acest unic "tablou", însă Viziru nu are ce arăta. Adevăratul "tablou" se află deja sub ochii lor.

Falsificaţi de aritmia Istoriei, invitaţilor le lipseşte acea calitate specială a privirii, fără de care "tabloul" rămâne invizibil. Atunci, ce rost are un asemenea "vernisaj"? Sau, altfel spus – cum poţi demonstra evidenţa? Pentru a lămuri straniul episod, trebuie să vorbim despre întâlnirea – "întâmplătoare" – dintre Viziru şi Anisie. Ca întotdeauna la Eliade, momentele-cheie sunt camuflate într-o perfectă "banalitate". Aflat în delegaţie prin zona Sighişoarei, Viziru dă peste un fost coleg de facultate, care îi face cunoştinţă cu Anisie. Deşi "a învăţat multe", el "n-a vrut să sfârşească nimic, nu şi-a luat nici o diplomă". În urma unui accident alpin, a avut revelaţia trecerii timpului, dar a ghicit totodată ce s-ar putea face pentru ca timpul să nu mai treacă. De atunci s-a descoperit că FIINŢA TOTALĂ, reuşind să se integreze ritmurilor cosmice. Gesturile lui, deloc speciale sau ostentative, vădesc un om care şi-a depăşit automatismele psiho-somatice; cu alte cuvinte, cineva capabil să fie *prezent* în fiecare clipă. Dacă noi ceilalţi ne lăsăm măcinaţi de obsesii, Anisie trăieşte în echilibru cu sine şi cu lumea. De îndată ce natura nu mai e privită ca loc comun al uzului şi abuzului cotidian, ea îşi dezvăluie dimensiunea simbolică: repetitivitatea anotimpurilor nu mai oboseşte; chiar şi cele mai anoste îndeletniciri – precum curăţatul pomilor – devin prilej al reconectării la realitate. Iată acea CALITATE SPECIALĂ A PRIVIRII fără de care misteriosul "tablou" nu poate fi admirat.

Un amănunt semnificativ: Partenie şi-a intitulat nuvela "E departe stâna", dar Biriş nu-şi poate aminti dacă titlul este sau nu nuanţat printr-un semn de întrebare. Din perspectivă eschatologică, "a ajunge la stână" înseamnă a ieşi din pântecele balenei, cu alte cuvinte – a scăpa de teroarea Istoriei. Însă Istoria face şi ea parte din scenariu. Deloc întâmplător, unul din volumele lui Partenie se numeşte "Plimbare pe întuneric"...

Episodul detenţiei lui Viziru reprezintă tocmai răgazul în pântecele balenei, cu alte cuvinte – Faza Neagră a Operei, moment al purgatoriului şi al "morţii", ce presupune abandonul tuturor certitudinilor noastre; "naşterea din nou" e posibilă doar dacă "materia" se află într-o stare de TOTALĂ DESCOMPUNERE. Neutralitatea politică a lui Viziru e o condiţie fără de care eroul s-ar rătăci în labirintul ideologiilor (dizolvate şi ele la Negru). Spiritul volitiv ce trebuie să anime pe alchimist pentru a trece cu bine proba "morţii arzătoare" nu are de a face cu fanatismul. Dimpotrivă. Singura performanţă a fanatismului este de a prelungi dureros şederea în infern. Viziru poate fi activ – deci TREAZ – în propria moarte iniţiatică tocmai pentru că se refuză activismului.

(Urmarea în numărul viitor)

Marian STAN

MIRCEA ELIADE ŞI MOMENTUL „CRITERION" (1934-1935) (XI)

4. Spiritualitate şi marxism

(urmare din numărul trecut)

Caracteristicile marxismului constituie motivele unui aspru rechizitoriu – „*ateismul*, una între alte probleme ce şi-au pierdut eficacitatea, de la 1850 încoace; *pozitivismul*, în speţă: un pozitivism primar, accesibil oricărei inteligenţe, evitând întrebările capitale, abuzând de o cauzalitate rău înţeleasă (derivarea întregei istorii spirituale din istoria factorilor economici etc.), o «teorie» care s-a învechit şi a fost demult înlocuită cu altele, mai eficiente, mai verificabile; *determinismul*, adversar al libertăţii de afirmare creiatoare a fiecărui om" – şi *fac din marxism o incapacitate absolută în producerea unui autentic „om nou"*: „Ar trebui să se pună în evidenţă mai ales nesinceritatea acestui «om nou», spaima lui de a ataca direct problemele fundamentale ale existenţei, încăpăţânarea cu care îşi păstrează ignoranţa".

În concluzie: „Într-o astfel de epocă, străbătută de puternice înnoiri spirituale şi bogată în atâtea reforme ştiinţifice, nici un gânditor realist nu putea accepta o «filosofie» primară, desuetă, şi un ideal uman bun pentru 1850".

Marxismul reprezintă, în epocă, o „tabără politică", iar Eliade e de părere că *nu politicul va izvodi un om nou*, întrucât „orişice primat politic e silit să nege autonomia spiritului. Autorul observă că nu numai faţă de marxism (întrucât acesta promovează un anumit «om nou») tinerii vii şi prezenţi au luat atitudine". Contemporanii şi mai ales tineretul epocii erau „însetaţi de realitate, de *concret*", aceasta constituind cauza pentru care o bună parte din „intelectualii" acestei vremi refuză marxismul, „nu pentru că ei ar fi depărtaţi de realitate şi istorie, pierduţi în abstracţiuni", cum fuseseră acuzaţi de ideologii marxişti. Dar „«realitatea» – scrie Eliade – nu se reduce numai la faptele lumei fizice sau organice. Există şi realităţi spirituale, şi o totală abandonare a lor marchează primul pas către omul nou, către o deplină primenire şi creştere".

Primatul politic este ferm recuzat din orizontul de aşteptări al gânditorului, al omului de spirit, al celui ce militează pentru realizarea „omului nou" veritabil, produs prin transformare lăuntrică, prin regenerare treptată, prin revoluţia educaţiei spirituale. Acesta nu este un rod spontan al vreunei generaţii politice, cu-atât mai puţin fiind aceea una atee, pozitivistă şi materialistă, într-un cuvânt, retrogradă din toate punctele de vedere, aşa cum am arătat că i se revela autorului marxismul. „Tinerii vii şi prezenţi" – sintagmă în care astăzi recunoaştem, desigur, denominaţia „tinerei generaţii" – au luat atitudine nu numai împotriva marxismului, dar „şi faţă de orice primat politic, faţă de orice ideologie care nu ţine seama de rezultatele întregei cugetări ştiinţifice a timpului; cugetare care reabilitează [...] spiritualitatea şi libertatea, împotriva materialismului şi determinismului".

Dacă ţinem cont de convingerea, reiterat exprimată în textul pe care îl analizăm, anume că „Libertatea şi dreptul la creaţie sunt axele spirituale ale oricărui Stat", şi, respectiv, „Libertatea şi creaţia sunt singurele fundamente care trebuie să rămână, oricâte sensuri şi valori s-ar dărâma în jur", vom percepe nocivitatea tarelor consecutive acceptării primatului politic şi care sunt, obligatoriu, negarea autonomiei spiritului şi negarea libertăţii de afirmare creatoare a oricărui om dintr-un Stat.

„Primejdios" pentru indivizii Statului şi „dăunător" pentru ţară este primatul politic: „Căci un neam creşte şi supravieţuieşte numai prin ceea ce creează. Şi o creaţie organică nu e posibilă decât prin libertate şi prin conştiinţa autonomiei actului spiritual"

Este unul dintre motivele pentru care *nici Statul, nici revoluţia nu pot fi creditate în perspectiva germinării „omului nou"*: „De aceea, zadarnic se vorbeşte despre «omul nou», făcut cu ajutorul Statului sau cu ajutorul revoluţiei. Omul nou nu se face în serie, ci prin experienţe adânci, reale. Omul nou nu se aşteaptă dela cineva sau dela un partid".

Alte motive, în capitolul următor.

5. Despre creştinism – revoluţie spirituală – om nou

În ansamblul concepţiei despre viaţă şi lume a savantului Mircea Eliade, cele trei noţiuni (triada din titlul de mai sus) sunt strâns corelate şi ocupă un loc de maximă importanţă. Tânărul publicist subliniază, tot în „Reabilitarea spiritualităţii", importanţa actului profund înnoitor în ordine existenţială, al revoluţiei creştine: „Creştinismul a însemnat mai mult în istoria lumei decât toate războaiele şi revoluţiile la un loc. Şi creştinismul a fost o experienţă spirituală, înlocuirea vechei economii a legei cu noua economie a iubirii".

Oricât ar părea de răsturnată astăzi, după o jumătate de secol de ateism instituţionalizat, perspectiva „realităţii spirituale" – despre această realitate şi nu despre alta vorbeşte Mircea Eliade atunci când se întreabă, retoric, dar ritos „ce poate însemna un om nou [...] ?" şi răspunde: „În primul rând un om care porneşte dela realităţi, care nu poate nega realitatea, care nu se mai mulţumeşte cu iluzia, cu visul, cu ignoranţa".

O realitate alcătuită şi din realităţi spirituale, realitate cu neputinţă de redus la fenomenele lumii fizice sau organice – pe temeiul căreia, Eliade afirmă *primatul spiritualului, în opoziţie cu cel politic.* Această realitate spirituală este matricea care poate origina „omul nou", conceput ca o necesitate a vremii, ca o datorie a epocii sale, printr-o veritabilă revoluţie, desigur, tot spirituală: „Totul ne îndeamnă să credem că «omul nou» pe care e dator să-l realizeze epoca [sic!] noastră, nu va veni din vreo tabără politică. El se va naşte şi de această dată aşa cum s-a născut întotdeauna în istorie: printr'o răsturnare de valori spirituale, printr-o nouă icoană a omului despre sine însuşi". Aşadar, revoluţia capabilă să promoveze un veritabil „om nou" este una exclusiv spirituală, ca şi în cazul Renaşterii, al cărei „om nou", scrie Eliade, „tot dintr-o experienţă spirituală s-a născut (predicaţia lui Gioacchino da Fiore, dusă mai departe de Sf. Francisc, eşuând în Savonarola). Şi pildele pot continua".

Accentul acestei spiritualităţi autonome, conştiente, generatoare de nou ontologic în serie antropologică pe calea revoluţiei spirituale, cade pe *metanoia* creştină, experimentată adică în cadrele dogmatice ale învăţăturii lui Hristos-Dumnezeu: „Dar observaţi că în fiecare din aceste etape pe drumul desăvârşirii omului, nu s-a creat sintetic un «om nou», ci el s-a născut printr-o iluminare lăuntrică. Ceva mai mult; omul nou s-a realizat în fiecare printr-o experienţă decisivă (convertirea la creştinism, d. p.), şi nu s-a făcut automat, dinafară. Şi în fiecare dintre aceste experienţe decisive, numai libertatea şi creaţia au jucat rol".

Or, libertatea funciară a creştinismului stă în libertatea opţiunii personale: fie pentru urmarea „Adevărului şi Vieţii" prin interiorizarea şi aplicarea preceptelor mântuitoare, fie pentru refuzul credinţei în învăţătura oferită tuturor oamenilor, pe această „Cale".

În paragraful anterior subliniam accentul pus pe libertatea de creaţie, iar acum vom face o precizare necesară, având în vedere deosebirea conceptuală dintre marxiştii evoluţionişti, pentru care omul poate fi un creator, şi spiritualiştii creaţionişti, desigur creştini, pentru care unicul creator este Dumnezeu iar omul este creatură aptă numai să descopere creaţia, şi pe sine însuşi în interiorul ei. Eliade însuşi, în singura notă de subsol a articolului „Reabilitarea Spiritualităţii", în legătură cu obligaţia Statului de a veghea asupra vieţii tuturor cetăţenilor şi, mai ales, de a îi ajuta să creeze, scria: „Să nu ne înşelăm asupra sensului acestui cuvânt, «creaţie». Nu e vorba numaidecât de creaţii artistice sau ştiinţifice, de exprimarea obiectivă a unor anumite gânduri sau emoţii. Ci e vorba mai ales de acel echilibru sufletesc pe care orice om şi-l face, cu voia sau fără voia lui, în mijlocul vieţii colective" – aşadar, o „realitate spirituală". Omul nou poate să apară doar în cadrele acestei realităţi: „el se face acum, de către ori cine simte nevoia şi ştie unde să-l caute".

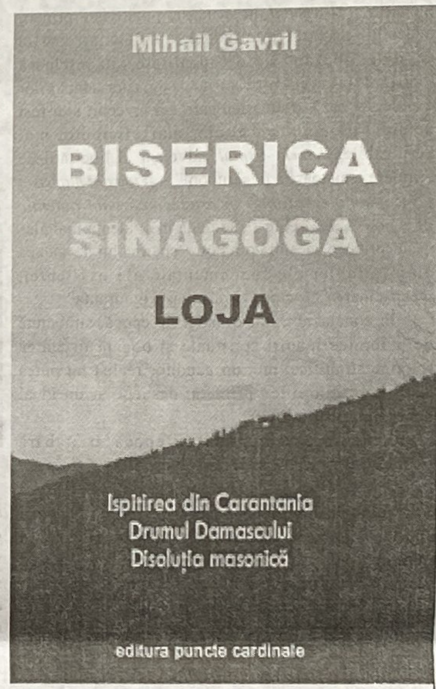
Desigur, trimiterea este către ortodoxia românească, în speţa aplicativă a Mişcării iniţiate de legionari.

(Va urma)

Mihai POSADA

Lămurire editorială

O NOUĂ CARTE LA EDITURA «PUNCTE CARDINALE»: MIHAIL GAVRIL, *BISERICA, SINAGOGA, LOJA*

Radiografie comparativă a temeiurilor tradiționale și a stării actuale a celor două mari religii biblice, cartea de față arată cu precădere cum amândouă deopotrivă, dincolo de tensiunile istorice existente între ele, sunt agresate de spiritul dizolvant al (franc)masoneriei, aproape generalizat astăzi ca paradigmă ideologică dominantă a modernității crepusculare.

Adresată unui public larg, cartea sintetizează lămuritor și nepretențios o vastă informație (ale cărei principale repere se regăsesc în *Anexa bibliografică*). Deși perspectiva autorului este cea a creștinismului ortodox, discursul său nu este exclusivist, ci vădește o largă înțelegere a iudaismului și un ton critic echilibrat, de onestă rigoare argumentativă.

Titlul (dublat de un subtitlu întreit metaforic) nu pune nicidecum pe picior de egalitate Loja cu Biserica sau Sinagoga, ci indică prin juxtapunere cuprinderea problemelor abordate. Structura cărții este ea însăși ternară: *prima parte* este o introducere catehetică în doctrina, istoria și viața Bisericii; *a doua parte* prezintă statutul tradițional și pe cel actual al Sinagogii (subliniindu-se atât deosebirile, cât și asemănările față de Biserică); *partea a treia* desconspiră pretențiile nelegitime ale sincretismului masonic de a se substitui religiilor tradiționale, relativizându-le și dizolvându-le temeiurile.

Autorul arată, punctual și deslușit, multiplele *incompatibilități* dintre religiile biblice și pseudo-spiritualitatea de tip masonic, cu un accent aparte pe dimensiunea *caritativă* (întrucât francmasoneria caută să se legitimeze de regulă prin pretinsul ei statut formal de „organizație filantropică").

Creștinismul este, înainte de toate, urmare a lui Hristos (*imitatio Christi*). Asemenea Mântuitorului în pustia Carantaniei, creștinul este permanent ispitit de forțele răului, pe care este chemat să le identifice și să le biruie (*Vade retro*). *Iudaismul (mozaismul)* este văzut în condiția paulinică de pe *drumul Damascului*, de dinaintea convertirii prin dumnezeiască străluminare. *Francmasoneria*, în pofida retoricii ei „constructive", nu este, în ultimă analiză, decât un permanent *factor dizolvant*, de care creștinul și evreul au a se păzi deopotrivă, dacă nu vor să-și trădeze esențial credința, relația mistică și morală cu Dumnezeu și cu semenii.

Pentru a se lămuri încă și mai bine poziția creștin-ortodoxă față de manevrele și provocările de tip masonic (preluate de mai toate ideologiile de stânga ale lumii contemporane), volumul include și o *Anexă documentară* cu hotărârea de condamnare oficială a francmasoneriei luată de Sf. Sinod al B.O.R. la data de 11 martie 1937 (și rămasă încă în vigoare), pe baza raportului întocmit de Mitropolitul Nicolae Bălan (1882-1955).

Am decis publicarea cărții cu încredințarea că fiecare cititor atent și onest – fie el creștin, evreu sau chiar mason conjunctural – se va alege din ea cu o corectă orientare argumentativă și cu prilejul de a medita în mai bună cunoștință de cauză asupra lumii în care trăim și asupra propriului său „pariu" existențial. Căci numai de aici poate începe *adevărata libertate*, care înseamnă lămurire și asumare responsabilă a așezării noastre între veac și veșnicie.

Hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din data de 11 martie 1937

Biserica osândește francmasoneria ca doctrină, ca organizație și ca metodă de lucru ocultă, și în special pentru următoarele motive:

1. Francmasoneria învață pe adepții ei să renunțe la orice credință și adevăr revelat de Dumnezeu, îndemnându-i să admită numai ceea ce descoperă cu rațiunea lor. Ea propagă astfel necredința și lupta împotriva creștinismului, ale cărui învățături sunt revelate de Dumnezeu. Vânând pe cât mai mulți intelectuali să și-i facă membri și obișnuindu-i pe aceștia să renunțe la credința creștină, francmasoneria îi rupe de Biserică și, având în vedere influența însemnată ce o au intelectualii asupra poporului, e de așteptat ca necredința să se întindă asupra unor cercuri tot mai largi. În fața propagandei anticreștine a acestei organizații, Biserica trebuie să răspundă cu o contrapropagandă.

2. Francmasoneria propagă o concepție despre lume panteist-naturalistă, reprobând ideea unui Dumnezeu personal deosebit de lume și ideea omului ca persoană deosebită, destinată nemuririi.

3. Din raționalismul său, francmasoneria deduce în mod consecvent o morală pur laică, un învățământ laic, reprobând orice principiu moral și orice educație ce rezultă din credința religioasă și din destinația omului la o viață spirituală eternă. Materialismul și oportunismul cel mai cras, în toate acțiunile omului, este concluzia necesară din premisele francmasoneriei.

4. În lojile francmasone se adună la un loc evreii și creștinii, și francmasoneria susține că numai cei ce se adună în lojile ei cunosc adevărul și se înalță deasupra celorlalți oameni. Aceasta înseamnă că creștinismul nu dă un avantaj în ce privește cunoașterea adevărului și dobândirea mântuirii membrilor săi. Biserica nu poate privi impasibilă cum tocmai dușmanii de moarte ai lui Hristos să fie considerați într-o situație superioară creștinilor, din punct de vedere al cunoașterii adevărurilor celor mai înalte și al mântuirii.

5. Francmasoneria practică un cult asemănător celui al misterelor precreștine. Chiar dacă unii dintre adepții ei nu dau nici o însemnătate acestui cult, se vor găsi multe spirite mai naive asupra cărora acest cult să exercite o forță quasi-religioasă. În orice caz, prin acest cult francmasoneria vrea să se substituie oricărei alte religii, deci și crești-nismului.

În afară de motivele acestea de ordin religios, Biserica mai are în considerare și motive de ordin social când întreprinde acțiunea sa contra francmasoneriei.

6. Francmasoneria este un ferment de continuă și subversivă subminare a ordinii sociale prin aceea că își face din funcționarii statului, din ofițeri, unelte subordonate altei autorități pământești decât acelea care reprezintă ordinea stabilită vizibil, îi face unelte în mâna unor factori neștiuți încă nici de ei, având să lupte pentru idei și scopuri politice ce nu le cunosc. Este o luptă nesinceră, pe la spate; niciodată nu există o siguranță în viața statului și în ordinea stabilită. Este o luptă ce ia în sprijin minciuna și întunericul: împotriva jurământului creștinesc pe care acei funcționari l-au prestat statului, ei dau jurământ păgânesc.

7. Francmasoneria luptă împotriva legii naturale voite de Dumnezeu, conform căreia omenirea e compusă din națiuni. Biserica Ortodoxă, care a cultivat totdeauna specificul spiritual al națiunilor și le-a ajutat să-și mențină ființa primejduită de asupritori, nu admite această luptă pentru exterminarea varietății spirituale din sânul omenirii.

Iar măsurile cele mai eficace pe care Biserica înțelege să le ia împotriva acestui dușman al lui Dumnezeu, al ordinii social-morale și al națiunii, sunt următoarele:

1. O acțiune publicistică și orală de demascare a scopurilor și a activității nefaste ale acestei organizații.

2. Îndemnarea intelectualilor români, care se dovedesc a face parte din loji, să le părăsească; în caz contrar, Frăția Ortodoxă Română, extinsă pe toată țara, va fi îndemnată să izoleze pe cei ce preferă să rămână în loji. Biserica le va refuza la moarte slujba înmormântării, în caz că până atunci nu se căiesc. De asemenea, le va refuza prezența ca membri în corporațiile bisericești.

3. Preoțimea va învăța poporul ce scopuri urmărește acela care e francmason și-l va sfătui să se ferească și să nu dea votul candidaților ce aparțin lojilor.

4. Sfântul Sinod și toate corporațiile bisericești și asociațiile religioase stăruie pe lângă poporul român și corpurile legiuitoare să aducă o lege pentru desființarea acestei organizații oculte. În cazul că guvernul nu o va face, Sfântul Sinod se va îngriji să fie adusă o astfel de lege din inițiativă parlamentară.

*(Hotărârea istorică a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de acum 70 de ani s-a bazat pe analiza raportului alcătuit de Î. P. S. Dr. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului. Acest amplu raport, sub titlul „Studiu asupra francmasoneriei", a fost reprodus integral, la 60 de ani de la citirea lui în Sf. Sinod, de revista **Scara**, Treapta a doua, anul I, iunie 1997, p. 65 și urm.)*

PUNCTE CARDINALE Aprilie 2007 Nr. 4/196 PAG. 15

PORNIND DE LA CARTEA LUI IOAN IANOLIDE

Palatul Şuţu din Bucureşti a găzduit pe 15 martie a. c. o conferinţă avînd ca punct de plecare cartea Întoarcerea la Hristos *a lui Ioan Ianolide (Ed. Christiana, Bucureşti, 2006). Sala a fost arhiplină, majoritatea asistenţei fiind alcătuită din tineri.*

Au vorbit, în ordine: scriitorul ***Răzvan Codrescu*** *(directorul Editurii Christiana), părintele* ***Amfilohie Brânză*** *(duhovnicul Mînăstirii Diaconeşti, unde cartea a fost diortosiză) şi jurnalistul* ***Claudiu Târziu*** *(directorul revistei* Rost*, care a organizat manifestarea).*

Răzvan Codrescu a făcut o incursiune mai largă în istoria recentă a României, arătînd că memorialul lui Ianolide mărturiseşte despre drama unei întregi generaţii. Şi a răspuns la întrebările esenţiale care se pun în legătură cu prigoana pe care au suferit-o studenţii anilor '40. Părintele Amfilohie a insistat asupra dimensiunii duhovniceşti a suferinţei. Iar Claudiu Târziu s-a mărginit la un mesaj privind nevoia scoaterii tinerilor de azi din letargie şi angajarea lor, cu entuziasmul şi forţa specifice vîrstei, în slujba binelui public.

Redăm aici cîteva fragmente relevante, transpuse de pe înregistrarea sonoră, din discursurile primilor doi vorbitori. ***(Radu Bălaşa)***

Din cuvântul editorului Răzvan Codrescu

Mă bucur că avem ocazia să vorbim despre Ioan Ianolide şi, prin el, despre o întreagă generaţie martirizată în secolul XX, despre care astăzi începem să ştim din ce în ce mai puţine lucruri. Uitarea românească este galopantă. E bine ca măcar din cînd în cînd să folosim astfel de prilejuri pentru a înţelege ce e cu trecutul nostru şi cum s-ar cădea să-l valorificăm. [...]

Cartea lui Ianolide este o provocare extrem de complexă. Este o carte care bate factologia prin meditaţia duhovnicească. Sigur, faptele sînt cutremurătoare, dar sînt pline de fapte cutremurătoare toate cărţile pe care le-au scris, cu *mai multă* sau mai puţină măiestrie, cei care au trecut prin temniţele comuniste. Marele merit pe care îl are Ioan Ianolide, autorul acestei cărţi, care a ucenicit pe lîngă Valeriu Gafencu şi s-a contaminat de vocaţia esenţialului pe care o avea Gafencu, este aceea că pune în evidenţă latura duhovnicească a experienţei, că încearcă să degajeze din haosul istoric acele cauze – ca să le spunem aşa – *transistorice* a tot ce s-a întîmplat cu noi în acest amarnic secol XX.

N-o să mă apuc eu vorbesc prea amănunţit despre dimensiunea duhovnicească a cărţii, căci o va face părintele Amfilohie. Sînt adevărate pagini de Filocalie. Mi se pare că rezistenţa duhovnicească din temniţă a reprezentat, la nivelul lumii penitenciare, ceea ce a reprezentat dincoace, în libertate, mişcarea Rugului Aprins. Mişcarea de la Antim a avut două dimensiuni majore: o dimensiune cultural-spirituală, aş zice, şi o dimensiune pur duhovnicească, mergînd pînă la practica rugăciunii lui Iisus. Să ştiţi însă că nu întotdeauna oamenii care au trecut pe la Rugul Aprins întruneau aceste două dimensiuni. Erau unii mai înclinaţi spre una, alţii mai înclinaţi spre cealaltă. Cu acest fenomen din închisoare, născut în jurul lui Gafencu, lucrurile erau mai simple. Acolo nu exista dimensiunea culturală, pentru că nu erau nici condiţiile necesare şi nici nevoia; ce să faci cu cultura cînd moartea e pe tine?! Şi, în general, acesta este marele cusur al acestor superbe realizări ale geniului omenesc care sînt cultura şi civilizaţia: în faţa morţii ele n-au răspuns, tac. Prin urmare, acolo, prin forţa împrejurărilor, lucrurile s-au răsfrînt asupra esenţialului, asupra problemelor de viaţă şi de moarte. A fost un fenomen spiritual complex şi extrem de profund, aşa cum se vădeşte şi din paginile acestei cărţi. [...]

Dar despre aceste lucruri cred că e mai indicat să vă vorbească părintele Amfilohie. Ştiţi bine că această minunată carte s-a copt la Mînăstirea Diaconeşti, unde măicuţele au diortosit-o cu o răbdare extraordinară, într-un fel împlinind ceea ce-şi nota Ioan Ianolide pe marginea unui manuscris: "Cei mai îndreptăţiţi să se rostească asupra acestei lucrări sînt călugării".

Eu nu sînt decît un intelectual credincios, fără vocaţie mistică şi ascetică. Sînt ca şi profesorul acela de teologie, laic, pe care îl cheamă un înalt ierarh să-l consulte asupra stării duhovniceşti a unei mînăstiri. Şi zice profesorul: "Înalt Prea Sfinţia Voastră, sînt prea gras ca să mă pronunţ". Vedeţi, de aceea există mînăstiri, ca să nu fim toţi "graşi" şi să aibă cine să se pronunţe...

Întorcîndu-ne la Ianolide şi la cartea lui, ar trebui să conştientizăm cîteva puncte importante. În primul rînd: cine au fost aceşti tineri puşi în situaţii extreme? În al doilea rînd: de ce au fost ei prigoniţi? Care au fost cauzele reale dincolo de cauzele invocate în mod curent? Trei: cine i-a prigonit? – lucru foarte important şi plin de consecinţe. Apoi: care au fost rezultatele acestei prigoane, la nivel individual şi la nivel colectiv? Şi, în fine: cum se reflectă toate aceste lucruri astăzi în conştiinţa noastră, pe care îndrăznesc s-o numesc epigonică? [...]

Se ridică nişte semne de întrebare, în special pentru tînărul de astăzi, care este mai puţin informat asupra respectivei perioade istorice, asupra tensiunilor şi mizelor ei. Un lucru care îl nelămureşte este că majoritatea covîrşitoare a acelor tineri din închisori au fost puşi în legătură cu Mişcarea Legionară. N-au fost neapărat legionari propriu-zişi, dar au fost membri ai Frăţiilor de Cruce, acea organizaţie de educaţie pentru elevii de liceu, care funcţiona pe lîngă Mişcarea Legionară. După părerea mea, istoriceşte vorbind, acesta este aspectul cel mai durabil care a rămas de pe urma Mişcării Legionare. Frăţiile de Cruce au fost un fenomen cu consecinţe mult mai adînci, în plan uman, decît fenomenul politic în sine. În Frăţiile de Cruce s-a întruchipat mult mai mult ideea iniţială a lui Codreanu, de a face mai degrabă *o şcoală spirituală* decît o formaţiune politică.

Generaţia mea a avut şansa (pe care o mai are încă şi generaţia dvs.) ca sînt destui supravieţuitori dintre cei care au trecut prin această şcoală de educaţie legionară. În care nu intra, ca la "Junimea" literară, cine vrea, ca să rămînă cine poate, ci intra numai cine merita din capul locului; deci selecţia era drastică – făceau parte din FDC persoanele cele mai înzestrate şi cele mai serioase. Supravieţuitorii mărturisesc pînă astăzi că aceşti cîţiva ani de educaţie naţională, civică şi morală le-au schimbat viaţa şi modul de a gîndi. I-au structurat ca oameni. Să ştiţi că multe dintre episoadele uluitoare din închisori se explică şi prin acest tip de educaţie. Oamenii aceştia, asupra cărora s-a exercitat mai tîrziu o presiune diabolică, nu erau oameni inconsistenţi, nepregătiţi sufleteşte, cum, din păcate, sînt mulţi dintre tinerii zilelor noastre: trecuseră prin situaţii extreme, îşi puseseră problemele majore, fuseseră educaţi în spiritul luptei treze în numele unui ideal care îi transcede – ideal care, pînă la urmă, capătă numele lui Hristos. [...]

Comuniştii au fost bestiali, dar nu proşti. Şi-au dat seama că vor avea cel mai mult de furcă, în impunerea noului regim, nu cu oamenii învechiţi în păcate, cu care se poate negocia şi pe care-i poţi cumpăra, ci cu aceşti tineri puri şi entuziaşti, pregătiţi deja pentru rezistenţă şi chiar căliţi în luptele anilor anteriori, şi pe care trebuiau să-i îngenuncheze. Marea problemă era că puterea acestor tineri venea nu dintr-un principiu omenesc, ci dintr-un principiu divin. Ei toţi erau mărturisitori ai unei credinţe şi gata să moară în numele acelei credinţe. Prin urmare, asupra lor a venit lovitura cea mai cumplită.

De ce-au fost prigoniţi? Unii zic: pentru că au fost legionari. Alţii: pentru că, în general, au fost reprezentanţi ai sistemului politic capitalist, pe care noul regim voia să-l

(continuare în pag. 16)

DESPRE POZIŢIA BISERICII FAŢĂ DE STĂPÂNIRE

"Trebuie să ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni".
***(Faptele Apostolilor* 5, 29)**

Acest cuvânt este sufletul şi inima însăşi a Bisericii Ortodoxe. Iată Evanghelia ei, Evanghelia a toate. Iată *prin ce* trăieşte ea, şi *pentru ce* trăieşte. Iată din ce se zideşte nemurirea şi veşnicia ei. Anume aici se află atotvaloarea ei netrecătoare. ***A se supune lui Dumnezeu mai mult decât oamenilor*** – acesta este principiul principiilor, sfinţenia sfinţeniilor, măsura tuturor măsurilor. Această atot-Evanghelie cuprinde esenţa tuturor sfintelor canoane ale Bisericii Ortodoxe. **Aici, cu nici un preţ, Biserica nu poate face nici un fel de concesii nici unor regimuri politice, nu pot fi admise nici un fel de compromisuri – nici cu oamenii, nici cu demonii.**

A se supune lui Dumnezeu mai mult decât oamenilor – acesta este statutul Bisericii Ortodoxe, statutul ei veşnic şi neschimbător – statutul atotcuprinzător; starea ei veşnică şi neschimbată – stare atotcuprinzătoare. Iată care este mai întâi de toate răspunsul dat primilor prigonitori ai Bisericii. Şi acesta este şi răspunsul ei dat prigonitorilor de-a lungul veacurilor, până la Judecata de Apoi. Pentru Biserică, Dumnezeu e întotdeauna pe primul loc, iar omul, lumea, totdeauna pe locul doi. **Trebuie să ascultăm de oameni cât timp nu sunt împotriva lui Dumnezeu şi a poruncilor Lui. Dar când oamenii se ridică împotriva lui Dumnezeu şi a poruncilor dumnezeieşti, Biserica trebuie să se împotrivească şi să răspundă acestor atitudini ostile.** Dacă ea nu procedează astfel, ce Biserică mai e şi asta? Iar reprezentanţii Bisericii, dacă nu procedează astfel, mai sunt ei oare reprezentanţi apostoliceşti ai Sfintei Biserici? A se îndreptăţi în acest caz cu aşa-zisa iconomie (condescendenţă) bisericească nu înseamnă altceva decât a-L trăda în ascuns pe Dumnezeu şi Biserica Sa. O astfel de iconomie este pur şi simplu o trădare a Bisericii lui Hristos.

Biserica reprezintă o veşnicie în timp, în această lume vremelnică. Lumea se schimbă, dar Biserica nu se schimbă; nu se schimbă veşnicul ei adevăr dumnezeiesc, dreptatea ei dumnezeiască, Evanghelia ei dumnezeiască, veşnicele ei unelte dumnezeieşti. Nu se schimbă, fiindcă nu se schimbă Domnul Hristos, Care aşa este şi aşa lucrează. Acesta este adevărul şi realitatea evanghelică: *"Iisus Hristos ieri şi azi si in vecii vecilor este acelaşi"* (*Evrei* 13, 8). Prin veşnicie Biserica este prezentă în timp pentru ca timpul să se sfinţească prin ea, să se înveşnicească prin ea, să se înveşnicească şi să fie deopotrivă cu ea. **Nu Biserica trebuie să fie în pas cu timpul ori cu spiritul vremurilor, ci timpul trebuie să se alinieze după ea, ca fiind veşnică, şi spiritul vremurilor tot după ea, ca fiind purtătoare a duhului veşniciei, a duhului Dumnezeului-Om.** Pentru că ea este de-a pururi sfântă, de-a pururi apostolească. Ea este de-a pururi duhovnicească, de-a pururi dumnezeiască, de aceea niciodată nu îndrăzneşte să jertfească veşnicia vremelniciei, ceea ce aparţine lui Dumnezeu – celor omeneşti, cele cereşti – celor pământeşti. Nu ea urmează a se adapta la spiritul vremurilor; dimpotrivă, ei i se cuvine să potrivească timpul la veşnicie, vremelnicia – veşniciei, cele omeneşti –Dumnezeirii. Veşnicul ei drum prin această lume: mai întâi Dumnezeu, apoi omul; în faţă – Dumnezeu, iar în urma Lui omul: "Ca să fie Hristos cel dintâi întru toate" (*Coloseni* 1, 8). Ca atare, stăpânirea este de la Dumnezeu (*Romani* 13, 1-6): *şi* ierarhia valorilor *şi* ierarhia ordinii de la Dumnezeu este. De aceea, în principiu, trebuie să ne supunem stăpânirii care pune ordine, normalizează şi păstrează această ordine divină dată de Dumnezeu în lume. Altminteri survine căderea şi decăderea în anarhie.

Stăpânirilor trebuie să ne supunem, în măsura în care ele menţin ordinea divină în lume, pentru că sunt "slugile domnului" şi, ca slugi ale Domnului, poartă sabie, cu care pedepsesc răul şi apără binele. Stăpânirilor trebuie să ne supunem, pentru că ele, slugile Domnului, sunt "înfricoşătoare pentru fapte rele" şi nu pentru cele bune. **Atunci, însă, când stăpânirile devin periculoase pentru fapte bune, când stăpânirile prigonesc binele dumnezeiesc, şi mai mult decât toate, binele şi atotbinele acestei lumi – pe Iisus Hristos, şi prin aceasta Biserica Sa, atunci acestor stăpâniri nu se cuvine să ne supunem, nici să le ascultăm.** Creştinul trebuie să lupte cu ele, şi să lupte anume prin binecuvântatele mijloace evanghelice.

Niciodată creştinul să nu îndrăznească să se supună mai degrabă oamenilor, decât lui Dumnezeu, şi mai cu seamă oamenilor potrivnici Dumnezeului adevărat şi Evangheliei lui. La început stăpânirea fusese dată, în principiu, de la Dumnezeu. Când însă stăpânirea se abate de la Dumnezeu şi se ridică împotriva lui Dumnezeu, în acest caz ea se transformă în silnicie şi prin aceasta încetează de a mai proveni de la Dumnezeu şi este de la diavol. Deci noi, creştinii, cunoaştem şi taina stăpânirii, şi taina silniciei: stăpânirea este binecuvântată de Dumnezeu, silnicia însă este blestemată de Dumnezeu. Tot ce vine de la Dumnezeu este bine, iar dacă acest bine este întrebuinţat în rău, aceasta este de la diavol. Întrebuinţarea în rău a celor dumnezeieşti – iată unde stă diavolul, şi toată diavoliada lumilor toate, la un loc cu lumea oamenilor.

Stăpânirea vine de la Dumnezeu, şi până când ea rămâne în Dumnezeu şi sub Dumnezeu şi cu Dumnezeu – este binecuvântată. Părăsindu-L pe Dumnezeu, ea se transformă în violenţă – prin aceasta supunându-se pe sine puterii antidumnezeieşti, diavolului.

Aceasta este învăţătura dreptmăritoare şi apostolică, patristică, evanghelică despre natura şi valoarea stăpânirii. Aceasta este sfânta şi infailibila învăţătură ortodoxă a Bisericii lui Hristos, aşa a fost de la început şi până acum, şi de acum în vecii vecilor. Şi cine sunt martorii ei? Toţi Sfinţii Apostoli, toţi Sfinţii Părinţi, toţi Sfinţii Mucenici. În mod deosebit Sfinţii Mucenici, începând cu Sfântul Ştefan, şi până la noii noştri mucenici, şi câţi alţi sfinţi mucenici ai vremurilor noastre. Ei toţi au pătimit pentru Domnul Hristos, toţi laolaltă, de la împăraţi, regi şi cneji: într-un cuvânt, de la stăpânirile luptătoare contra lui Dumnezeu ale acestui veac. Şi aceşti sfinţi mărturisitori nu se numără cu miile, ci cu milioanele. Ei toţi sunt sfinţi şi nemuritori ca martori ai adevărului divino-uman: creştinii trebuie să se împotrivească poruncilor nelegiuite şi necredincioase ale împăraţilor, domnitorilor, stăpânitorilor acestei lumi, oriunde s-ar afla ei şi oricine ar fi ei. Fiecare sfânt mucenic, fiecare sfânt mărturisitor al credinţei lui Hristos reprezintă o întruchipare vie şi o personificare nemuritoare a preasfintei atot-Evanghelii a Bisericii Ortodoxe: ***"Trebuie să ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni".*** Fiecare din ei s-a ţinut de această atot-Evanghelie dumnezeiască cu tot sufletul, cu toată inima, cu tot cugetul. De aceea au şi fost ei supuşi la chinuri, la răutăţi, de aceea au fost omorâţi de către stăpânitorii apostaţi, din veac în veac.

Ierom. Amfilohie Brânză,
Sf. Mânăstire Diaconeşti

PORNIND DE LA CARTEA LUI IOAN IANOLIDE

(urmare din pag. 15)

desfiinţeze... Se pot cataloga fel de fel de alte cauze omeneşti. Adevărata cauză o degajează însă în scrierile lor majoritatea oamenilor care au făcut această experienţă. Părintele Calciu dă acest răspuns, care trebuie reţinut, căci era al unui om care ştia ce vorbeşte: "Agresiunea răului asupra noastră a fost atît de mare pentru că şi binele pe care îl reprezentam noi era foarte mare". La Piteşti, înainte să înceapă diabolicul experiment al reeducării, era o adevărată şcoală a rugăciunii permanente. Această desăvîrşire interioară, care nu era a unui om, ci a unui grup uman care acţiona unitar şi coerent, a atras, a excitat, dacă vreţi, toate aceste forţe ale răului. De fapt, acesta este un principiu creştinesc elementar: acolo unde se înmulţeşte binele, devine şi răul mai agresiv; acolo unde răul se face de la sine, dracul nici nu-şi mai bate capul, şomează; îi faci tu ale lui, fără să te mai provoace.

Prin urmare, aceasta este *cauza mistico-metafizică* a persecuţiei lor. Tinerii aceştia au vrut să fie foarte mult, şi-au propus foarte mult, au tins foarte sus şi atunci răul s-a îndîrjit împotriva lor. A fost o luptă de care pe care. O luptă cu accente cumplite; parte dintre ele sînt cuprinse şi în paginile cărţii lui Ianolide. Este probabil cea mai complexă şi mai radicală experienţă pe care umanitatea a făcut-o de-a lungul secolului XX...

Din cuvântul părintelui Amfilohie Brânză:

... Dumnezeu a vrut să arate biruinţa prin ei. Şi a reuşit asta. Ei au crezut pînă la capăt în jertfa răscumpărătoare a lui Hristos. Iar noi credem la fel, în jertfa Mîntuitorului şi în jertfa lor, care va rodi într-o bună zi.

Hristos a dus crucea tuturor oamenilor de la începutul şi pînă la sfîrşitul veacurilor. Şi nouă ne cere să ne ducem doar crucea proprie. A fost însă o generaţie de martiri şi de mucenici, care s-au înfipt şi în crucea neamului. [...]

Toţi aceştia rămîn însă cu noi, chiar dacă au plecat la Domnul. Le simţim lipsa fizică, dar şi prezenţa în duh. Jertfa lor a fost necesară pentru neam. Şi au cerut să fie primită de Domnul, iar Domnul le-a primit-o. Acesta a fost *rostul* lor. Au început prin a face ce li se părea omeneşte posibil, dar şi-au dat seama că Dumnezeu le cere mai mult şi şi-au asumat martirajul. Prin unul dintre aceştia s-au mîntuit mii. Biserica şi neamul au fost ţinute în viaţă prin sîngele lor. [...]

Acum, Hristos ne cheamă din nou pe noi, pentru a birui asupra diavolului. Sîntem datori să mergem pe calea lui Hristos, indiferent de ameninţări, umilinţe şi nevoi. Sîntem vii numai în Hristos...

www.punctecardinale.ro
e-mail: redactia@punctecardinale.ro
PUNCTE CARDINALE S. A. L.
cont: B. R. D. Sibiu RO48BRDE330SV02146903300
ISSN: 1223-3145

Gabriel CONSTANTINESCU (director), **Răzvan CODRESCU** (redactor şef), **Demostene ANDRONESCU** (redactor şef-adjunct), **Ligia BANEA** (secretar de redacţie), **Marcel PETRIŞOR**, **Claudio MUTTI** (corespondent Italia)
Adresa Redacţiei: 550399 SIBIU – Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 0269/422536

Tehnoredactare computerizată
PUNCTE CARDINALE
Tipar: *Masib* S.R.L